

Zala-Somogyi Közlöny.

Ismeretterjesztő lap

szépirodalom, kereskedelem, ipar, gazdaság, tudomány és művészet köréből.

A tisztelt olvasó közönséghez!

Egy éve lesz innen-onnan, hogy e lap megindult egész szerénységgel, zajtalanul, de azon öntudatra érett eszmék közt: hogy a provinciákat képviselni lapok kellenek, melyek egyengetik az utat a közös, nagy nemzeti cél eléréséhez, s hatályos részt vesznek a küzdelemben, mely életfeltétele minden nagyra törő népnek.

Nem volt céljok a lap alapítóinak égre törő nagy eszmékkel (mi kevesek osztályrésze) megjelenni a küzdőtéren, s különösen a mai napokban, midőn a legnagyobb szellemóriások sziklához lánczolt Prometh-ként meggörnyednek, porba szjuttatnak az események hatalmától, — de csendesen, szorgalommal művelni azt a közkertet — a nevelés, gazdaság, irodalom, művészet, ipar, kereskedelem stb. kertjét — melyből önszorgalma után jogosítva van minden polgára a hazának egy-egy virágot tűzni kalapja mellé, vagy egy-egy érett gyümölcsöt szakítani.

Anyagi haszon sem volt a cél; mert az egyenesen fejfel menne a falnak, ki napjainkban az irodalomból nyereséget várna, midőn nagyobb — a haza szívében megjelenő — lapjaink közül is több elbukik, minden erőfeszítés, áldozat daczára.

De volt a cél: hatni a közmíveltségre; ébresztetni; az értelem, közügyek iránti emelkedettség, saját helyzetének felfogása s a szent haza nagy érdekeinek csak egy sugarát is bevinni azon alsóbb néposztály hajlékába, hol meg van a szivdobogás, de nincs mindenki nemes hajlam, képzettség, öntudatos ébrenlét jóra, szépre.... Megvan a lélek, de a földön jár, s nem a magasban, minél tisztább légkörben hallgatni az Isten szavát: a sötétségből megváltásra!...

Nehezek voltak az idők, mostohák a körülmények, s csak anyagi áldozatok mérlegbe vetésével állhatott meg a vállalat, hogy a lobogóra tűzött eszmékért küzdhessen, harezolhasson.

Fodor Pál ur — e lapok érdemes szerkesztője, — önként visszalépvén, nekünk jutott a tövises tér, nem vezérkedni rajta, de köznapszámosként munkálkodni, izzadni, fáradni a jókkal, a jók javával, hogy közérővel, egyesült akarattal tehessek meg azt, melynek kivételére nézve a sors- és időviszonyok ellenében egyes erők elporlanak! Közkatonák leszünk, kik a tán nyert csatáért nem is kapnak, de nem is várnak babért, hanem osztályrésztül azon öntudatot: hogy hazafiúi kötelességeiket teljesítették.

A lap képviselni fogja ezután is a megyék szellemi és anyagi érdekeit, s a politika kizárásával hoz cikket a gazdaság, közvagyonosodás, ipar, irodalom, nevelés, művészet stb. köréből; a tárcza pedig érdekes, mulattató közleményeket, verseket ismert íróinktól; kiknek becses koszorújába sikerült újabb, jelentékeny erőket megnyernünk, köztök Kempelen Győzöt, ki tárczacikkeivel ezután is érdekesíti lapunkat. Különösen tekintettel fogunk lenni hazai, s kiváltkép megyei földmívelésünk minden mozzanatára, s törekvésünk oda fog irányulni, hogy a csak közelmúlt időben emelkedő gazdaságok lapunkban ha nem is kalauzt, de bizonyos irányt — mely itt-ott kisebb birtokosainknál még igen érezhetően hiányzik — nyerjenek.

E célból igyekezni fogunk a gazdasági tudományokban kimerült külföld e részbeni elmeszüleményeit — a mennyiben azok honi állapotainkkal össze nem ütköznek — olvasóinkkal tüzetesen megismertetni.

Ez oldalról működésünk kezdetül mindjárt az I. félévben megkezdjük Dr. Löffler Károlynak Berlinben megjelent, s a gazdasági ügy a tudományos világban nagy elismerést aratott „Észszerű Gazdaság“ című művének sikerült fordításbani közlését Rényi ismert tollából.

Magáról e műről elég legyen röviden felemlíteni, miként abban a gazdaság minden művelete a kipuhított és megállapított természeti törvényekkel kapcsolatba hozva, azokra bázisozva tárgyalatik, különösen meglepő e műben a természettudományoknak az étellel szoros összefüggése, mit a szerző gyönyörűen megoldott.

Adunk levelezéseket a birodalmi főváros, a haza szívéből — Pestről s a megyékből; ujdonságokat; piaci, kereskedelmi híreket azon pontokról, melyek a nagy gazdaközönségnél érdekelnek bennük.

Teljes erőnkkel korbácsoljuk ezután is a bármi téren magát felütő charlatanériát, míg tisztelet és zöldágot nyújtunk az érdemek, mely a szeretett haza, közügyek és nemes célok iránt hevült, a legutolsó pórkunyhótól, fel a palotáig.

Seregeljünk hát egybe a jó ügy körül! Szent feladatunk: minden sáneczot elfoglalni, melyekben a nemzeti vagyonosodás, gazdaság, irodalom, általános míveltség, ipar stb. előnyére elfogadhatjuk a haladó kortól felajánlott küzdelmet.

Istenem! ha már a politikai téren nem szerepelünk, nem százsoros szorgalom és lelkesedéssel foglalandó-e el minden ut, mely nagyság-, jólét-, vagyonosodás- s boldogságra vezet?! Nem kell-e mindent megtennünk más téren, hogy a rohammal haladó mívelt népektől hátra ne maradjunk; hogy ha a nemzetre jó vagy rossz sors vár, — készen legyen erőben, gazdagságban s szellemben magasban!!...

Hála azért azoknak, kik a megyékben a nemzet számára nyitva levő utakon buzdítják, vezérik a népet; kik az elfásultságban érdekeltséget kéltének a közügyek iránt, s vért lüktetnek a sziv felé dobogni... Vágyat adnak a lelkeknek emelkedni....

Kik megkondulnak időnként, mint a nagy harangok, nem azt jelenteni, hogy nyugvó-ünnep, hanem közös munkanapja van a nemzetnek...

Tehát imádsággal, ügyszentséggel, szorgalom és Isten áldásával előre!

Mi megteszszük a magunkét; s ha elesünk a részvétlenség miatt, boldogít a hit: hogy fáradhattunk a közjóért, s hogy a lobogó nem összezúzva, csak bevonva van, idővel — a közrészvét mellett — magasabbra emelendő... Mert nem lehet összezúzni azt a lobogót, mely a haza és közboldogság érdekében tetetett lengővé!... Isten s a haza nevében!

Kelt Kaposvárott 1863. május hava 28-án.

ROBOZ ISTVÁN

mint a „Zala-Somogyi Közlöny“ felelős szerkesztője.

A fentebbiek után nincs más mondani valóm, mint felkérni a nagyérdemű t. olvasó közönséget, hogy tőle kitelhető módon pártfogolja lapunkat; én mindent el fogok követni, hogy az a legesinosabb alakban, s a mostani nagyságban a kitzított határ-időkön pontosan megjelenjék. Előfizethetni vidéken minden os. k. postahivatalnál, s N.-Kanizsán könyvkereskedésben, egész évre 5 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 70 krajával. Hirdetések a lap homlokán közlött árért, s tetemesen alább szállítva, gyorsan közöltetnek; a díjak, úgy az előfizetési összegek bérmentesített levelekben alulirtohoz küldendők.

WAJDITS JÓZSEF

mint a „Zala-Somogyi Közlöny“ kiadó tulajdonosa.

Bécs, május havában.

(A.) Az éjszakai szobákban írom ezeket, de azért ne gondolj, hogy koromban is valami rémleki-vüli szépségeket láttál, — de mivel ígértem, tennem kell; úgy is legelőbb leveleim óta azt bíted, hogy Neumayer sem színto kikapított a világ valamelyik sarkába; mert látod, itt most divatba jött olesón, nagy társaságban megnézni az egész continenst. Ma még a karinthia színház előtt szörpölöd a jó fejes kávé, hogy a sz. István-tér valamelyik tüköresarnokában, s holnapután már havas tetőkön jársz; bámulhatod Sweicz nagyszerű panorámáit; vagy a haragvó tengert; Párizs ritkaságait; sz. Péter-templomát; az Aotnát, a hűvös völgyföldjében megrendül, s önti a lángot egész dühvel; a Rajnavideket stb. stb. Ez még hagyján! Hanem miután a vállalat jól látszik jövő-dolmezni — nem sokára megéred, hogy átszökünk Amerikába, le egészen Mexico, Kaliforniáig; meg-nézni az őt rengetegeket, arany hegyeket; az egye-sültek csatáit, Puebla romjait; az Ocean gyöngyeit — a gazdag szigeteket, s a mindezt néhány hét alatt, míg pár évtizeddel is ezelőtt a somogyi borkereskedő feljött Bécsbe, élet-halálra elbucuszott családjától, s belekerült pár hét, míg keserves kínok közt haza-vegődött.

Most repülünk barátom, a szó teljes értelmében! a civilizált kor oly sebesen ragad bennünket, szinte ki sem vehetjük az apróbb tárgyakat, csak messziről sötétlik a vágyak Chimborassója, ily feliratu lobo-gókkal: fel a szellem és műveltség eget verő ormaira, hol kezdődik a népek halhatatlansága!...

A csököny, merov között, a mult emlékeihez tapadás, mit sem használ; fel kell ülnöd a kor e repülő járművére, ha azt nem akarod, hogy szomodbo nevesselek e szavakkal: „elmaradtál.“

Annyira kiragadtak a kirándulások Bécsből, hogy majd alig juthatok vissza, pedig csak akarnál valamit hallani a szemvaktó káprázatból; e nyugtató életből; e hangyá-forrongásból, hol a robogó aranyos fogat érinti a koldus rongyait — mint van ez majd minden világjárásban. — Hol évekig kell tanulmányoznod, míg egy kezet bizalommal megszoríthatasz, s a baráti őszinteség fel elhagyni a szívet, mert tart a csalódástól. — Hol annyi a látszat, a ragyogás, melyek alatt sokszor a nyomoruság gúnyolja az életet!

Meg kell ezt szökned barátom, s pedig évekig, hogy benne élhess, remélj, hidj és szeress!

Egy honleányunk ismét babérokat aratott, értem Pauli-Markovics asszonyt, ki Gilda szerepében még az öreg „W. Ztg“-ot is könyre fakasztá s mind éneke, mind játékáról oly elismeréssel zengedez a „Wanderer“ contrázása mellett, mintha a magyar dalművésznőt ki akarnák szakítani a nemzeti színház atyai karjaiból. Vendégszereplése alatt a színház majd mindig zsufolásig telve, s a tetszészaj és tapsok csak szép emléket hagyhatnak művésznők lelkében a bécsiek iránt. Olyan szél is fujdogál, mintha folyó é. július havában újra látnánk őt. Féltünk, hogy nem mint vendég, de mint szerződött tag lepi meg az opera kedvelőit Bécsben, s ez nem kis hátrány lenne nemzeti színházunkra, honnét a „jelesek“ úgy is többnyire vagy elköltöznek vagy elköltöztetnek. Szomorú, de így van! A magyar lég még mindig hideg a művészetre; míg a kínai kezoink közt van, nem

tudjuk megbecsülni, s midőn kiszalasztjuk, sohajunk utána, hiába, hiába!

Ha feljössz Bécsbe, alig ismered rá; paloták paloták után emelkednek, csak úgy fújják fel őket, mint a gyerekek a hólyagot s a millionér, ki beletunt a börze-szedelgéseibe, kapja magát, beáll háztulajdonosnak, gondolja: ez legszilárdabb alap, s nem dönfi meg sem a lengyel, sem a szerb kérdés; igaz, hogy a háziuraknak is gyakran van mért vakaródnia, de a palota ablakain kinézni, fumigálni a világot (sokan fumigálnak itt; azért van Bécs fölött folyvást olyan füst,) kivált ha magad az emberé, nem megvetendő állapot. Ha sok pénzed volna, még jókor jönnél megvami Mihály szerb hg palotáját, mely „azt mondják“ szerént áruba van bocsátva. *) Van elég concurrens, veled egygyel több lenne. Tett már a sors elég szegény embert gazdaggá, s a dal szorint „sok mágnások lettek taligások.“

Ne hidd, hogy itt is valami vastagon mérik az élvezetet; igaz, hogy szemed eleget lát, gyönyörködhetik, — de hamar kiábrándulsz, s jobbról-balról azt veszed észre: pénz vezérli a világot; ha nyomorult 7—8 sexered van, kirándulhatsz Bécs vidékére; egy stibli sernek is nyakára hághatsz, s este hazatérsz könnyű zsebbel, könnyű lélekkel — zöldből — míg — ha ezen különben sem nagyon irigylendő 7—8 sexeres állásba se mártott bele a sors, — sőtálatsz a kirakatok vakító fénye előtt, s annak daczára, hogy sokat látsz, unod magadat, mint a kovász e nagy melegben, mely a szűk utcákon május daczára is majd tűrhetlenné vált.

Az elegans világ kint tavaszol és nyaral, s csak akkor költözik be pár órára, ha egy világnevezetességet kürtölnek az óriás falragaszok; ki pedig ide bent fogatoz, brilliroz, felteheted róla, hogy tömött er-szénnyel rendelkezik, vagy valami mágnus tartja a falak között, mert még az ilyen közönséges kosztosai is az Istennek, mint én vagyok, kiint rántott-osir-kéznek.

Ha végignézted, kiismerted a rengeteg várost, nyári napokban kevés élvezet vár rád, s örülsz a pillanatnak, melyben a mezők virágai, egy csapp igaz harmat, a lombok sühogása és szellők beszédében imádhatsz az Alkotót!... Bent is van virág, de csinált virág... a szemeknek harmatja, de nem mind igaz... Sühognak a selyemruhák, s dícsérheted bennök ez vagy amaz kintű szobámestert. Elmohtsz a Sperl-bálokba, megnézni a Cancant, melyet egész elragadtatás közt lejtenek, s megköszönheted, ha a befizetett belépti díj mellett még be nem zárnak, bele-ugorván a — Caneanba!

Ti folyvást panaszolkodtok oda lent, hogy esetlül áll a világ; itt is elmondhatják sokan, mert bár épülnek a paloták a tulajdonosok kényelmére, de azért annyi felmondott üres szállás van, hogy egész Kapos-várt beleszállásolhatnád; tán nevetni is fogsz, ha azt írom, hogy nagy Somogy megyékben összesen nincs annyi bolt, a mennyi itt 10—16 hó óta üresen áll; kereskedője elköltözött; az árucikketeket vagy összeirták, vagy leszállított áron odébb adtak rajtok; két-három boltból csináltak egyet; szóval: itt nincs valami aranyos világ. A hol megfészkelte magát a jó-

*) Köszönjük a megemlékezést; hol ittál magyar írók saját palotájában lakni? ingyen szállást kapnak ugyan palotákban, de Bolond Miskaként ebben nincs köszönet. Szerk.

lé. Kics, ott nagyon bő mért van; másfelé nyomor, küzdés, nélkülözés, — de ott nincs így az életben?

Práczebe utaztathatod a nagy fogoly lengyel diktator hűbét hadsereg; s mily kíváncy volt arca, szemében mennyi fájdalomot látog, melyek most is képesek volnának egy szerelmes armádiát lefegyverezni; képzelheted bámulóinak számát, bár néhány pillanatig láthattuk csak! Némely tudós már azt is ki akarta sítani, hogy magyar születés; elképzelem, hogy neveti azt a sokféle tarka-barkaságot, mit róla a lapok összeírnak?

Örömmel beszéllek itt, hogy Bulvoyszky Lilla asszony, Berlinből Prága felé utazott; az egész hír kacsa lesz; azért csak futólag említem.

Annyit írtam már, hogy sokan bele is unnak, azért Isten veletek. *)

Muzéumi séták.

(Pest, máj. 4.)

II.

Nincs jölnet, mely hatásosabb benyomást gyakorolna az érző kebelre, mint mikor művészi tökély-lyel készített, mestorileg színezett képeket szemlél az ember. Van egy érzékeny hurja a kedélynek, mely nyugodtan maradhat ugyan megázókost szépség, nagy-szerűség látásán; érintetlenül nyughatik megható dolgok hallásán; de, hogy kifejezésétől jó képek előtt meg ne rezdüljön — lobotellen! Igon gyakorta hallott, bármily népzene, elyögré inkább bpszontja, mint ádili az embert; határon túl, élvezett bár-mily gyönyör andott okoz; legszebb tájképek a ter-mészetben, megszokás után egészen közönyös hatással vannak a szemlélőre; hanem ihletteljes szakavatott-sággal ártályt képeken mindig s mindenki talál meglepőt, vonzót, lelkesítőt. Műértő bámulja a kép-ben a művészt; a nagyrajtört lelkesíti a visszasu-gázó a nagy szerűség; az érzélgőt vonzza a képnél előmlő keozs; az együgyű szeméit kollemés káprázat-tal tölti el az élénk színűt; — szóval egy s ugyan-azon képnél fölleli mindenki azt mi rá legnagyobb benyomással van — fölleli kiki izlőst, és ki tudja, mit tesz az: ezer és ezerféle embornek közmondássá vált elázog, izlésöt eltalálni tudni! Hogy pedig e ne-héz feladatának megféllessen a festő, már a régiok egész készséggel megengedék, hogy: multa licent pic-toribus.

Hol gyözödnék meg mindenről inkább, ha nem a muzéumi nyilvános képtárakban, melyek két hatal-mas előnyvel bírnak: művésziileg lehető legtelje-sőbb műveket mutathatnak fel, és egész kép-paná-rá-mával kedveskedhetnek, melyek előtt összehasonlítás utján még a kevesebb műértő is hozhat a művek be-cséről némi ítéletet.

Ha o tekintetben a magy. muzéumi képtár tel-gazdagnak épen nem is mondható; még is mind régiok, mind jelösségre nézve igen sok megnézni valót nyujt.

Legyön elég a sok közül csak egy párt említeni fel.

Legelőjén mindjárt széclényi István arczképe

*) Meg fogsz bocsátani, hogy leveled legerősebb részlet mellőznünk kellett. Szerk.

TÁRCZA.

Virágbokréta

a zala-somogyi hölgyek számára
KEMPELEN GYŐZŐTŐL.

III.

Ismét egymás mellett ültünk, én és szol-lemdás barátnóm.

A főváros kövezetin robajjal járó szekerek zaja újra jelenti, hogy vigalomra siet csaknem minden ifju ember, ifju leány.

A kocsi zörgésébe a gyalogoló tömegek beszélgetésének saját szerű zaja vegyült; ez a tenger morájához hasonló hanghullámzat tu-datta velünk, hogy az alsóbb osztályok is mu-latnak farsang végén.

A kandalló fenyűtüzeinek vidor pattogása, a lábunknál elterülő szarvasbőr puhasága, az előttünk álló asztalkán párolgó tea zamatos il-lata kétszeresen jól esett, midőn a járólakról el nem separt havon az elmenők lábesikorgását hallók.

Szép barátnóm karomra tevő bámulatosan kicsiny, hófehér kezét, mi figyelmeztetés volt, kezdjek szólni egyről másról.

Ez a plastikailag gyönyörű kéz, melyet Phydias vésője mogirigyelne, emlékeztetett, hogy a vigalmaknak otthon szentelt estéink harmadikát a kéz frigyének szántuk.

Szóljunk hát a legmagasabb emberi bol-

dogság, a legmélyebb emberi fájdalom forrásá-ról, a kéz frigyéről.

Midőn a lélek testvére lett a lélekrokon-nak; mikor a szív megértette a testvérszívet, nagyon természetes, hogy a kéz a kéz után nyul nem csupán gyöngéd vagy forró szorítás-ra, hanem örök, változhatlan, meg nem másít-ható frigykötésre.

Azokról itt nem lehet szó, kiköt pénzvágy, anyagi jólétnek vadászata, vagy mi ennél is még rosszabb, pillanatnyi muló kéjek káprázatos reménységbe vezet olár elé.

A férfi, ki érzelem hűében vagyont keres csupán s maga vagyontalan, szolgálja lesz ur-nőjének, gazdatisztje, házmesteré, minden, min-den, csak nem egyenjogu frigytársa.

A hölgy, ki szegény, üres vagy más iránti érzelmekkel tölt szívet hoz áldozatul anyagi jólétnek, nem lesz egyenjogu nője urának; csu-pán hárembeli raboskodó szolgálója.

A kéznek olyan frigye, melyet mások köt-nek, többször átok, vagy ritkán nyugalom, ál-dás soha.

Aki, midőn keze ölelésre hajol, holdak számát méri vagy az adott és nyert üdvözítő csóknál tovább gondol; a lány, ki ha pirulva mond igent, elméjében nászöltönyét és pompás fogatát forgatja, melyet szerelmese veend, nem szeret s ki nem szeret, az ne gondoljon kéz frigyére.

Boldogságot, szónak igaz értelmében, csak két lélek szeretete s két szívnek forró szerelme adhat.

Mi oka mégis, hogy ma oly ritka a boldog frigyek száma; miért általában kevesebben épí-tenek családi tűzhelyt, mint régen!

Rosabb most a világ, mint Róma hanyat-lása idejében vagy a Szajna mellett, midőn Trianon s a szarvas berok annyi aljást látott?

Nem rosszabb bizonynyal, sőt tán jobb még valamivel; hanem kevesebedik azok száma, kik tudva másnak fészket rakni nem akarnak.

Es ez megtörténik minden alkalommal, mi-dőn nem a szív és nem a lélek, hanem az élv vagy az értek alapja a frigynek.

Az illatozó rózsafüzér a helyett, hogy ál-landó nefelejeskoszorúvá lenne; idővel, súlyos, tövisekkel teljes láncozza válik, mely minden lépten nyomon sérti a lelket s nyált sebeket vág a szívben.

Sebre balzsam illik; természet is úgy ran-dolte; még a beteg állat is keres és talál itt bajának.

Hol a balzsam helye a szívvelélsoha nem hegedő sebet begyógyítsa?

Szórakozás, kéjek vadászata érvágáshoz hasonló; mindig újra szükséges, végül kime-ríti az erőket.

Aki szerencsétlen frigyot kötött szív és lé-lek nélkül; akit érdek vitt a hűre, hogy ala-messe magát, aki Isten szelleme legragyogóbb szikráját Mammonnak vagy Vénusznak föladoz-ta, aztán szórakozásban keres üdvöt, hasonlít a búslakodóhoz, ki, hogy ne gondolkozzék, el-issza eszt.

Sorsával elégtelen, körülményeivel nem

Ünnik szembe; odább függ Bacsnai János, a múlt század költőjének képe; ezt már csak azért is érdemesnek tartom felolvasni, mert Bacsnai a Zala-Somogyi-Közöny halhatatlan névű földije (született Tapolezán Zala VM. 1763, épen száz évvel ezelőtt). Iliába; meg maga emészté a nagyot soha a „fortuna viris invida fortibus” — mint bölcs Seneca mondja; — pedig mindkettőnek ugyan csak invida volt a fortuna. Még a feloldó kenység is félve hátrál a jeles elől, s megdicsőítő nyubussal veszi körül az emlékezet.

Látható továbbá Széchenyi Pál, Széchenyi Ferencz, Mátyás király, III. Endre, V. István; — Madonna-kép (Raphaeltól) érdemes megnézni. Socrates és Cato halálát akarva sem kerülhetné ki a szem; oly élénk színezetű, oly élethű a két képen minden vonás hogy lehetetlen a legnagyobb benyomást nem érezni szemlélésénél. A sápadt, halálra vált Socrates, körülötte álló barátai szomorodott arczkifejezései, szinte részvételtjes sajnálatra indítják az embert. A másik, „Cato halála” nem csak sajnálat, hanem valóságos irtozáttal tölti el a nézőt; — a háta borsózik az embernek, ha oly clovenen látja: mint küzd halhatályan a keresett halállal, mint vonzolja ki saját maga erőszakosan beléit, hogy barátjaiban meggyőzthesse minden reményét s kisorletét örökre elolje; mint tépik ezek kétségbeesve hajukat; — a vérfoltos kard, a titongó sabból előlőduló fekete vér, az irtozáttól egészen elalaktalanodott arcvonások — oly kellemetlen látványt nyújtanak, hogy szinte rosszul érzi magát az ember ha hosszabb ideig nézi — még sem tud tőle megválni!

Ugyanez teremben függ kétoldalt „Zrinyi kiróhanása Szigethvárból” és II. Ferencz koronázási ünnepe” (mindkettő Krafttól) Meglepőleg szép (kivált az első) s roppant nagy képek; egész hadihajó-vitorlák; az utóbbiban az a legnevezetesebb, hogy a jelenlévők egyházi s világi főur képei mind élethű arczképek.

Legtöbbször a két Pirker-terem. E termek csupán azon képekkel vannak tele, melyeket Pirker, egyvalonzei patriarcha, később egri érsek — ki az egri nagy templom építő — egymaga gyűjtögetett s adott a magyar múzeumnak. Igen nagy képbarát, és a dolgokhoz hozzá értő műtész lehetett az adományozó főpap, mert a róla nevezett két osztályzatban sok és igen szép kép van.

Pigylmet gorjost ezekután a hős „Mucius Scaevola” a bűnbánó Magdolna (Titian); a szende apácza (Titian); Sibilla (Georgione); Paduai sz. Antal (Murillo); Marstoni Jakab (arczkép saját magától); Szt. Anna Mátyás Gyula fejével (Gr. Teleki Blanka); Tájkép (Kissfaludy K.); Gyermekét keblén tartó római nő (Kovács Mihály), a kép a szerető gyöngéd anyja s a vidor dacosnő megtestesített eszménye. Az olaj barna borszin, mosolygó korallajak, átható tekintet, hullófekete haj — esalódása ejtik a nézőt: vajjon képe az igazán, vagy gyönyörű való? az a kis esztalan ugy rugdalozik az anya ölében, ugy elvonogatja szájakáját, hogy szinte hallani véli az ember síró nyöszörgését.

Ugyan a teremben van a „magyar esalóány” Hollós Kornelia, levő életnagyságban. Erkel Ferencz s zeneköltő; és azon számos magyar életkép, melyek zene az egész hazában láthatók lenyomatban. Krizstus levőképe a keresztől (kópia Rubens után

Zichy Mihálytól) megjegyzendő, hogy ezen, ha nem is oly kiváló műbecsűl bír, de még is jól sikerült utánzatot a gróf még igen fiatal korában készíté. Kesergő anyja (eredeti Zichy Mihálytól). Hunyady László ravatala (Madarász Viktortól) egészen elszomorítja az embert; a látogató jegyes, néma kezevében; a fehér halottleplen átszivárgó s a hosszú palost fedő piros vérfolt; a halaványsárga gyertya-s élénkvoros lámpavilág.

Legvégül diszlenek hírneves hazánkfia, Európa egyik legjelesebb tájfestője, az öreg Marko Perencz romekművei (meghalt Florenz mellett egy mezei lakban november 10-én 1860, 63 éves korában). Magasztaló szavakkal előállni nem merek; csupán annyit jegyzek meg, hogy a sok tőkélletes szépség közt van egy pár be nem végzett mű is, mely alapvonalaiban engedni bámulni a ki nem fejtett nagyságot. TURUL.

Veszprém. maj. 19.

Veszprém városa oly rémes jelenetnek volt színhelye, mely döböntőleg hathatna a gonoszokra, ha érzelmeik fásultsága képtelenné nem tenné őket a megdöbbenésre. Az élet és vagyonbiztonságnak nagy mértékben fenyegettsége szükségessé tette, hogy a rögtönítelő bíróság megyénkben is fölláttassék, s a bíróság katonákból állított köztelálati halálra, mely itélet az üldöző igazság kezébe került rablók, gyilkosok ezek ezinkosai s orgazdái — mint szinte azok felottis kik velök bármilyen okból, legyen bár ez az ok: erőszakosság, félelem... érintkezésbe jönnek. A Devescervidőki erdőben meggyilkolt vadásznak gyilkosa, a büntény részesei stb. Veszprémvárosba hozattak, s köztelők 11-en iteltettek köztelálati halálra, mely itélet kettőn f. hó 8-on, 3-én f. hó 10-án és így Vasárnap délelőtti isteni tisztelet ideje alatt, négyen f. hó 11-én hajtatott végre. Ez utóbbi napon hat egyént vezettek ki a vesztő helyre, de kettő kegyelmet nyert, még pedig akkor, mikor már rájuk került volna a kivégeztetés sora... mikor már az egyik fül is volt öltöztetve. Mondják, hogy az egyik eszméletét veszve összuolott, a másik sirt s a földet esőkolta, és a nagy népömeg hangos éljenezésbe tört ki, s ujjongott örömeiben. Ezek sem a büntény részesei, sem orgazdák nem voltak minden bűnök abból állt, hogy a közlekedésbe kellett jönnök a ki nem kerülhetett rablók. Vajha rablási büntények többé föl ne merülének, vajha a sértett gazságnak ne kellene többé büntető karját fölemelnie!

Ha vasutat nem nyerhetett is még vidékünk, de legalább távirdek lénd, mely B.-Füledet Veszprémot át Székes-Fehérvárral — s ez által közvetíttségben a nagy világgal összekötöndi. Vajha mielőbb vasut is vonulna el a távirdek mellett.

Nagy munkában vagyunk — furatjuk a kutakat. Egy német kutturó jár vidékünkön, ki szép ígéretek tett, hogy ő a földminőségéből vonván következtet, néhány ölnyi mélységei leforás után új forrásokat buzogtat föl az eltűnt források helyett. S az ígérget — maradt ígérgetnek. Leásott nem néhány, hanem 10-nél 20 ölnyre, az előbbi mélységen alul, de viz most sincs a kutakban, s nem az az ember ő, ki meg volna ajándékozva a forrást kutató francia apátnak tehetség- s ismereteivel. Sok helységben csak a leg-gazdagabb erü kutakban, s ezeknek is fenekén a víz... kiknek udvarában van a víz, azok lelakatolják, hogy önnaguk ne lássanak a vízben fogyatkozást, a kert

öntözés már megszűnt, sőt azon is aggodnak, hogy ha a szárazság még tovább tart, akkor nem lesz miből oltani szomjunkat s itatni marháinkat. Borzadva gondolunk a tűzvész lehetőségére, mert vizhiány miatt nem olthatnánk még a tüzet sem. Réteinken alig lesz kaszálni. Összeink tűrhetők, de a tavasz vetések rosszak. A szőlő szőpén hoz, de virágzaskor még el-rughatja, sőt az sem lehetetlen, hogy a fagy is lehet lenne kárt. Álló esőtörtékben kopált dió nagyságyi jég esett záporral, de a szőlőgyekek csak szőlő érvén, kevés kárt tett. Gyümölcsünket ledőlték idő előtt a fagy és eserebogarak. Vámoson és Veszprém-ben szőp esők voltak, de a többi határok elepedő szomjuhozak — földök megpedve s mihály tártt szájjal várják a leégő földszímet megújító, éltető vizet.

A veszprémi hel. hitv. egyh. megye má kezdte meg Veszprém városban ez évi 2-ik közgyűlése, tárgyaírói következő levelében ír a

Mohács, 1863. tavaszutó 20-án.

Élő közöpo táján körutat tövek Pant. és Félér megyékben, hol a vetéseket valóban szőpandó, silány állapotban lelém. Már vagy 4 hó óta nem lóvén ott eső, a kertí vetemények is annyira elszárvultak, hogy felüdülésköz alig van remény. Az ősi vetések alig egy egy kis arasznyi nagyságra emelkedtek ki a föll-ből, kukoricza meg igen ritkán kelt ki. Repozót a férgek pusztítják ugy, hogy a roppantkár megakadályozására a pusztulni kezdő helyek körülárlak, hogy a baj tovább ne terjedjen. A szőlő-hegyek szinte silány állapotban vannak. Vidékünk, hálá az égnek, sokkal gazdagabb természeti kincsseggel büszkélkedik, kivéve az ipart s kereskedést, ez tán mindentől pang.

Pesten a kereskedők, közművesek kifogyhatlanok a panaszbán mindenké a politikai kérdések szőrenesés megoldásában véli rejleni jelen mostoha helyzetünk jobbulását. A gőzerő (gépek,) mely a tudomány haladásának egyik remek vívmánya, sok szőp embert függösztett föl működésében, s nem kevesen, kik azelőtt kevés gondtal is képesek voltak életszükségletüket födözni, most koroset nélkül vannak.

Szerintem a gőzgépeknek megvan a tulajdon köre, bár tagadhatlan, hogy mióta használatban vannak, sok ember lön foglalkozása helyéről kiszorítva: de nem lehet eléggő elismerünk azt, hogy a gépek által a nyersanyagok aránylag tiszerte gyorsabban dolgoztatnak föl, mint kézi munka által.

E szerint sokan tévednek, kik a gépek használatában keresik a jelen anyagi helyzet súlyosodást; mert ha azelőtt, mielő a nyers anyagok általán közörről lőnek földolgozva, ez ugyan sok embert foglalkodtatott, de mindennek két annyi ára volt mint most; így tehát az egyensúly csakhamar helyre van állva.

A fiók, hogy a közművesek foglalkozásukban némi szőpülést szenvednek, tán abban rejlik, hogy az újabbkori intézmények s az előhaladás korszak kövgtelvényeinek nem felelnek meg rendesen; azért elég példa van ám arra, hogy a jó, értelmes kézműves, leh-jök az bár falun vagy városban, sohasem szenved munkában szükségét; míg ellenben oly mestereink, kiknek az elkészített munkát módosítás s javítás miatt 5-ször is vissza kell adni, valóban nem érdemli meg, hogy bárki is bizalmában részesítse. Mi a helybeli piacot illeti, ma a gabna-üzlet élénk lett volna, de igen kevés volt az eladó. UGYERAY.

alkaró az lehet csak, kinek nem való érzelme vetette meg frigyé alapját.

Aki szerető s szerelmében boldog, nem marad más földi vágy; ételei számát, öltözete fényét, lakó falát nem vizsgálja, s bármennyi gunyt üztök a skeptikusok és képmutatók a költő sorából, ki mondá: „Egy kunyhó és szerelmed!” azoknál, kik nem csak kéjt vadásznak, nem csupán vagyont keresnek, mindig való igaz marad.

Annak, hogy a kezek frigyó ma ritkább és ritkább boldog, mint volt régen, két oka van: a való érzelme hiánya és a kornak ragályszerű fényüzése.

De hát má már talán nem tud szeretni az ember, aranyborjúvá lesz maga a költészet s az ezeme, s legnagyobb, legdrágább kincs eladová?

Nem ugy. Nem oly koromsötét minden, milyennek sokan nézik.

Háznak tetőjére, kemény fekete falára ke-lapok gölya viszen fészket; udvar közepében, házak tetőjében esőrgő szarka pihen; hegyek magas ormán, sziklabérczek köztökén ragadozó sasok vannak; árnyas liget magányában elvonultan esalóányt találunk; erdő sötét fái között, sűrű lombtól eltakarva gerlepárok díszes csodriok.

Golyát, szarkát, vérosót, kányát minden nap találunk úton és útfélen, mert oda állnak és repülnek, hol minden ember látja őket. Golya kigyót, békát keres; szarka konyha körül

ólalkodik; vérose, kánya apró osirkét akar el-ragadni.

Gerlicét és fülemült ritkán látunk; ezek elvonulnak; nem kell nekik kigyó, béka, nincs szükségök konyhán elhullt zöld levélre, nem akarják elrabolni senki csirkefiát. Gerlomadar tisztabuzát keres, fülemüle hangyatojást talál közel kis fészkehez; mindegyik megeteti hű pátyát s nem kell nekik egyéb.

Azért látunk annyi boldogtalanságot, olyan sok elégtelenséget; mert a hirtelenül megal-kotott, önző szülők által gyermekökre erőszakolt, azután az érdeksztító frigyek piac közepére viszik fájdalomukat, szenvedésért az élettől kúrpótólást koldulandók. A valódi boldogság, mely oltárnak nézi a családnak szent tűzhelyét, nem távozik onnan; elvonul, mert üdvözül és üdvözül, mert nem esőrg minden lán érzelme szarkája, nem hoz kigyót, békát a kapzsóság gö-lyája, nem megy ragadozni nagyravagyás sasja, véroséje, kányája.

Van még boldog frigy a földön, nem egy; de nem látjuk, mert az megelégszik önmagá-
val, él önmagában, napja, melege, éltető lar-mata önmagának.

Igen, igen; kinek sobét látjuk, az nem nagyon veszedelmes; belső elvérzéstől alig lehet félni; fájó sebnak gyógyulását nem a szabad levegő okozza.

Akik úton és útfélen boldogtalan szerelemről, rosszul sikerült frigyésülésről panaszkodnak, ártatlan gölyamadarak, ravasz szarkák, néha ragadozó a társadalomnak; a

való fájdalom, ha létezik, mint kagyó a gyöny-gyű, mely életét keblől keblé (melyébe rejti, hogy szenttelen kéz ne érintse, avatathat szem meg ne lássa.

Szűvek frigyét kell, hogy lélek frigyé meg-elbzzé; kéznek frigyé sziv szerelme nélkül boldogtalan.

Csikorog a fagyos hó a járókelők talpa alatt; halvány téli égen holdnak halvány ragyogása látszik.

Szellemidús barátom parányi kis keze enyémbe feledte magát; támlányunkat kúndal-lótól ablak felő fordítottuk, hogy meleg terem-ből nézzük a hideg valóságot.

Nemde barátom — szól a kedves delő — mi most itt ugy érünk, mint a kik boldog-gok. Nézze, a tömeg hogy törekszik zajos mulatságha s szive mégis hideg, épen olyan fagyos, mint a fehér szőnyeg, melyen járda. Mi nem keressük ezt a robajt, fényt és osillogást szivünk mégis forrón szeret mintha igazt, jót és nemest s ezen átküvés szeretetben boldog.

Epen ekkor baldvilághoz közel két szőp csillag, fényesebb a többinél, tñt szemünkbe Kastor volt és Pollux.

Egyszerre mutattunk mind a kettőn rájuk; én is, barátom is a fényesebbet kerestük.

Egy pillanatban mondtuk: Ez az ön csillaga!

Legyen ugy mint mondtuk!

Hírek és események.

△ Nemrég örömmel jelentettük, hogy hazánk nagy fia Deák Ferencz megyénkben érkezett Oszterhuber sógorához, kinél a nyarat szándékozik tölteni; örömmel jelentettük, mert melyik hazafinak ne esnék jól a haza bölcsét magához közel érezni? s ime ma elszomorodva — pirulva kell följegyeznünk egy sötét ténnyt, mely felláztatja a kebelt.

F. hó 23-án 4 fegyveres rabló tört be Oszterhuber urnak pusztá sz. lászói lakába, hol a családtagokat egy szobába összezárták s őrizték. A háziur távol lévén, két haramia berontott azon szobába, hol Deák Ferencz olvasott. Koraszülöttségével (!) fenyegetve kérdézték kiltétét, őt vélvén házi urnak. A nagy férfiú szokott lelki nyugalmával mondta meg nevét, melyre az egész haza kalapot emel. A rablók ezt csak a családoktól tudakolódzás után hitték el s az országosan ünnepezték még e gazelleknek is mérsékletet parancsolt, s azt mondták neki: az ur ne féljen semmitől.

Ezalatt Oszterhuber ur is hazaérkezett, az egész dolgot nem is sejtve; azonnal fegyver közé fogva ki sörték ugyanazon szobába, hol Deák Ferencz volt s felzúzótták, hogy adja át, a mije van. Ő oda adta 800 frt. kész pénzt, de a rablók ezzel nem elégedvén meg, kegyetlenül megkötözve, verni kezdték. Ekkor Deák kitől pénzt nem kérték, önként felajánlotta 220 ft uti költségét, s sikerült neki annyira csillapítani a haramiakat, hogy több kegyetlenséget nem követtek el a tisztas élemedett házi uron. Pénzt többet nem kapván elvittek 2 nagy ezüst kanalat, 40 evő kanalat, 42 pár kék villát, 23 francia módra készült ezüst villát 12 pár kávéskalanat (valamennyi goth D. K. betűkkel jegyezve) Azután Deák ládájának mentek neki, melyből kivettek egy pár csizmát, 1 budát, 3 áttillát és egy 1861-ben emlékül kapott arany tollat. Elvették óráját is, de azon kijelentésére, ha pénze volna örömet kívánna mert kedves jószág — nagy nehezen visszaadták. E büntény közben a rabló vezér kijelentette hogy ő Hajnal János, s mikor gaztetteket befejezték így szólt. „Jól a szemünk közé nézzenek az urak, hogy más ártatlant mi helyettünk fel ne akasszanak.“ Azután felültek Oszterhuber urnak még mindig befogva állt kocsijára s elhajtottak. A kocsi fél óra múlva visszaküldték.

△ Hahóton e hó. 23-án tűz ütött ki, mely néhány perc alatt 52 házat hamvasztott el melléképületeivel együtt. Áldozatja lett egy fiatal nő, kinek halálát családja siratja. Megégett nagy számu majorság és 6 ökr.

△ Ugyan 23-án nyitotta meg Neusziedler Pál ur „Zöldfakertjét“ mely folyton szép látogatásnak örvend. A különben is fáradhatlan vendéglős minden lehetőt elkövet a vendégek kényelmére, s így jövőben is csak sikert jósolhatunk neki.

△ A napokban egy feleség nélkül élő uri ember megbíz valamely falusi menyecskét, hogy hozzon neki írósvajat. Megjelen másnap az asszony s hoz olvasztott vajat. „Hát ilyen vajat mondtam én? támad rá az ur. Ej, ej! felel a menyecske bosszúsan, hát nem tudta az ur becsületesen magyarul megmondani, hogy Butort hozzak?”

△ A napokban nagy mennyiségű távirtdához való rud szállított Kanizsára, mely a Kanizsa-Kaposvári-pécsi távirtdához lesz fölhasználva.

Kaposvár.

* Ugy értesültünk, hogy a kaposvári tagosítás ügye annyira halad, mikép még ez év folytán ki lesznek hasítva a földek. Kívánatos is, hogy már valahára ki-ki tudja, hol lesz birtokrésze; mert ily állapotban senki trágyázni nem akar; s mellett vállalja a földet a mint csak lehet termelő erejére nézve, s ez árt egy egysesek, mint a közigazgatásra.

* Tekintetes szerkesztő ur! Bölcsen tetszik tudni, hogy a szépen rendezett, s jó karban tartott sötäter Kaposvárnak a nyári melegekben majd mindene; időjövünk szívet, lelket és tüdőt gyógyítani, ha a bánat, csapások és por üldöznek bennünket. Ugyan világoztasson fel bennünket az ég szerelmével miért van a legszebb kilátás fölöl e kis paradicsom elő egész chinai fal huzva magasra rakott ölfából? Hiszen nem vagyunk mi mandarinok, hogy chinai falak védjenek bennünket, s ott is elzárják a kilátást, napsugarat, élvezetet, hol azt a teremtő megadta!! Ez még hagyján kedves szerkesztő! hanem gondolja el csak, most meg valami ó kori Lueff oly szagosító intőzetet állított fel a sötäter közelében, hogyha majd a dámák megjelennek, ugyan csak kell szagolniok a viola rozeda, s rózsacsokrokat, ha azt nem akarják, hogy ki legyenek illattal üzve a hársfasorok árnyából; állván e szagosító intőzet 50—60 el sörvés ölből, melyben a hízó göbök ugyan csak erőset izzadnak ily meleg napokban, ékes hangveracny közt. Azt sem tudja a jámbor halandó, a fülét védje-e, vagy az orrát?? Kérjük önt egész tisztelettel, a város java, s szobb helye érdekében; adjon helyet e soroknak becses lapjában. Maradtunk minden tisztelettel. (Beküldetett.) Többen.

* Rövid időn hozzá fognak a Gymnasium lerontásához, hogy a nemes keblűek áldozatán újra épüljön, a székváros díszére; a tudományt kedvelők öröme.

* Kaposvár vidékén is megkezdik a gonoszok az erdőgyújtásokat; pár bitang suhanoz nemtelen boszúból neki áll a levelesnek, meggyújtja, s a nagy reményvel kecségető ordók egy-egy szép része leég, mely kártán felszabad sem adhatja vissza! Legközelebb két gyújtás történt egymás után s mind kettőt alig lehetett elnyomni, az utolsó égéshez a fecskendőt is kiszállították a székvárosból, s Kelemen Lajos 2-ik alispán ur hatályos intézkedése s jelenlétének köszönhető, hogy a nagy kiterjedést vett tűz elnyomatott. Ha hurokra kerülnek a gazemberek, hisszük, hogy példás büntetést nyerendnek.

* Kaposfüred közelében egy hullát találtak az eleségben; kaposfüredi pásztor volt, s hihetőleg maga gyilkolta meg magát.

* Lajpnik Emanuel új kávéházat nyit nagy költségekkel; kívánatos, hogy fáradozását siker koronázza.

* Gyuláról írják nekünk, hogy ott és vidékén szinte oly szárazság uralkodik, a gazdák majd kétségbe esnek. Az eleség satnya, s vannak oly táblák, melyek már semmiféle időjárás által fel nem támadnak új erőre, és a termelők reményére. A legelő mért-földeken át kopár, kiszült, s a juhnyájak aklokton tartatnak most is sovány kosztan; a levélirő szemtanuja volt, midőn legközelebb Gyulán a nyirott juhnak 60 krn adták el párját; itt juh helyett csak bőrt vettek, s nem hinnők, ha hiteles forrásból nem meritnők e hirt. Hasonló szomorú tudósítást veszünk a Bánát egy részéből

is. Somogyunk e mostoha viszonyokhoz képest meg van áldva.

Nyit posta.

T. V-nak: A naptár? a naptár?
„Erik eső.“ — Bár esnék, kivált Szentes vidékén; ott bizonyára megaranyoznák a jó tollat. Egyébiránt a közelgő nedves időt a stráfák is mutatják.

„Beleuntam“ — Mj is!
„Ez a csárda“ — „Itt is romok“ — adhatók.
Kanizsára: „Fáklás zono“ — megkészt. A többire azt írhatjuk, hogy levél helyett magunk megyünk.

B. Fűredre: Csak küldd mielőbb, mindig szivesen látottak lesznek sörvid.

„Mentsvár.“ — Vár!
G. L.—P. L.—Anyban: Nem kaptuk a kérdéss levelet; azonnal kötelezősügnöknek ismertük volna válaszolni.

C. K-nak: Kapja-e ön a lapot? mért nem tudósít bennünket?

D-nak, P-on: Azt írja ön jó kis népdal, a jó népdal nem így hangzik:

„Erdő szélén szól a pitypalatty!
A binában rózám benne vad;
Majd ha elhallgat a fűj-madár,
Akkor jön le rólad a hi-ár.“

Mohácsra: Kös önet önké pontosságért.
Pécsi levelezőknök: Az ígért szép szö.

Ungvára: a lapot megrendeltük cserekép.
Egy halom vers érkezett hozzánk; de bocsánat, a Pütkösön ünnepekben legalább nyugodni akarunk.

Felelős szerkesztő: FODOR PÁL.

Gazdasági tudósítások.

Nagy-Kanizsa, máj. 30. A több napig tartó jótékony hatású eső után kiderült, kertek, mezők, felüdültek, midőn e sorokat írjuk, ismét foly az eső menydörgéssel. Az élénkség piacunkon nőttön nő, különösen keresett a szép buza, s általán mondvá, a gabnárak javultak. 28-án tartott heti vásáron következők voltak az árak: Buza 4 ft—4 ft 25 kr. Rozs 2 ft—2 ft 20 kr. Árpa 1 ft 70 kr.—2 ft. Zab 1 ft 50—60 kr. Kukoricza 2 ft 10—20 kr. Hajdina 2 ft.

Kaposvár, május. hó utólján. Más vidékekhez képest mi még sem panaszkodhatunk; habár kevés is, de megjö esünk majd minden héten, mi a nagy rekkenő melege, száraz földre vajmi jól esik. Meg is nőtt a fű a réteken oly sebesen, hogy már is kaszálni lehet, s a mint az alföldről is a szomorító hírek érkeznek a szárazságra nézve, — itt még aranyélet van e tekintetben. Az eleségár némi lendületet vett pár nap óta de alig emelkedett a buza 5—10 krt mérőnként; ez is jobb annál, mintha azt sem kérdik: hol lakol? a szép buzán kívül a zab és hajdina örvend egy kis keletnek rozs, árpa nem kell jelenleg a kereskedőnek, ha csak föl áron neki nem eresztod. Boraink nyugosznak; a mint a tőkék jelenleg állnak, ha valami véletlen közbe nem jő, — aligha drágább nem lesz a hordó, mint a bor; már is számos megrendelés van új hordókra, 1 frt 40 kr ekója, vasastól. A kövér sörvés ára jól leszült; 40-50 frton szép hízót lehet vonni, 90—100 iteze zsírral; bozeg más nótát fujtak a tél elején; hanem a sok makk és kukoricza megtette hatását. Lemeget az ágió egész 0-ig, azért nekünk nincs pénzünk, sem kelendősége termelőknök. Várnunk kell, s ki tudja meddig? 22—23 R. foknyi meleg, májusban?!

(m. p.)

Bel- és külföldi telepedőknek!!

Zalamegyében Muraközben 2318 hold termékeny földnek holdankinti részletes eladása!!!

Köztudomásu dolog, miszerint Zalamegyének hatodik járásában a Steyer-ral határos Muraköz szigetének dús rónaságában, valamint a legrégebb, ugy a jelen időben is a földbirtoknak egész Magyarországbán fel nem található ára volt, és van, okozza ezt a föld termékenységén kívül oly népesség, mely hazánkban szinte egyedüli (egy □ mértföldre 6000 lakos) továbbá a népnek fáradhatlan szorgalma, tevékenysége, józanága, következkéap vagyonossága is, ezen népes szigetnek egy hold földnek vagy rétnök 400 forinttól 800 osztr. é. forintig való részletekbeni adás vovéso közönséges, ugyannyira: hogy egy itteni nagy terjedelmű urodalomban sok ezer holdakra menő földek, rétek, és legelők ily áron egyes holdankint eladattak, és eladatnak; de ad is ily természetű föld holdankint 60—70 m. kukoricza, 3—400 mázsa cukorrépa, és 26—28 mázsa dohánytermést, és 10—12 székér szónát, és sarjut a rét egy kedvező évben. Az itteni szelid, erkölcsös, és vállasos nép közt a tolvajság, erőszakosság, és kártételek szokatlan és gyűlölt levén, idegenek pedig a szigetet képező folyókon, és hidakon gyanu nélkül át nem kelhetvén, bátran mondhatni, vajha a személy, és vagyonbiztoság az egész hazában oly szilárd volna mint e kies szigeten, melyet a buda-kanizsa-trieszti vaspálya keresztül hasít.

Ezen vaspálya mentében, Csáktornya város és vaspálya állomástól kis fél órai, a kraljevozi v. állomástól pedig három negyed órai távolságra palini Fekye Ádám urnak mintegy 2318 hold (kétezer háromszáz tizenhét) fen leirt minőségű termékeny föld, és rétbirtoka 1-től 5 holdnyi kis részletekben, több évek-rei részlet, és kamatozó fixotések mellett, valamint jelen 1863-iki ugy a jövő 1864-iki évben is folytatól, több időközben tartandó nyilvános árverések alkalmával, a csáktornyai urodalomban évök óta szokásos részletes eladási tervök mintája szerint — eladni fog. A részletes eladást az ezen birtokot terhelő 68900 osztr. ért. forint (hatvan nyolcz ezer kilencszáz) adósság letörlesztési summájáig bírói, és hatósági ellenörködés, ezen összegen tul pedig urodalmi ügyvédi, és gazdatiszt-ségi vezetés teljesítendő, egy holdnak árverése 250 (két száz ötven) osztr. ért. frt kikialtási árral kezdetik meg, itteni szokás szerint.

Bel- és külföldi munkás telepedőknek kisebb gazdaságok alapítására ezen részletes eladás a legkedvezőbb alkalom, és hely; — két népes helyiség tövében belső telkek, és házhelyeknek több holdakra menő első osztályu föld, és rét oszt-ható.

Bővebb értesítés végetti bérmentes levelek: Inkey Adám ur gazdatiszt-sághos Beliczán, u. p. Csáktornya, utasítandók.

(3—1)

Hirdetés.

Méltóságos Czindery László tanácsos ur örökösei somogy megyei sztmihályfai gazdaságukban ötvennégy darab tehén, 12 db 4 éves, 11 db 3 éves 6 db 2 éves, 8 db 1 éves üszű, és 9 db bika gulabeli tenyész marha szabad kézből akár egészben akár darabonként eladó. — Bővebb felvilágosítás levél által is eszközölhető Szigetvárott az urodalmi felügyelőnél.

(3—1)

Dúchon József felügyelő.

Hirdetés.

N.-Kanizsán, a főutczában levő 17. számú ház a bábsültő üzlettel együtt bérbeadandó, vagy eladó. — Bővebb értesítést ad

Vidákovich Ferencz

kanizsai bábsültő.

(3—1)

Halál és vész minden férgeknek!

Bizonyos halál. Csalhatatlan irtószert

patkányok, egerek, poloskák és svábbogarak kiirtására,

mely szert alulirt bátorodik a t. cz. közönség figyelmébe ajánlani. Alulirt az általa feltalált Irtószereknök sikere fölöl képes; ugy magánosok, mint államhatóságok által kiadott bizonyítványokkal magát igazolni, minél fogva számos megrendeléseket remél.

Ezen szer 10 évig is eláll és mégis sikeresen használható.

Kapható Nagy-Kanizsán egyedül csak Fesselhofer Józsefnél. Ára egy bádogszelenczének, mely Riess Guttmann névpeccséttel van ellátva, magyar és német használati utasítással együtt 1 frt 10 kr. o. é.

30 [24—16] RIESS GUTTMANN, vegyész és szabadalom-tulajdonos.

Zala-Somogyi Közlöny.

Ismeretterjesztő lap

szépirodalom, kereskedelem, ipar, gazdaság, tudomány és művészet köréből.

A tisztelt olvasó közönséghez!

Egy éve lesz innen-onnan, hogy e lap megindult egész szerénységgel, zajtalanul, de azon öntudatra érett eszmék közt hogy a provinciákat képviselni lapok kellenek, melyek egyengetik az utat a közös, nagy nemzeti cél eléréséhez, s hatályos részt vesznek a küzdelemben, mely életfeltétele minden nagyra törő népnek.

Nem volt céljuk a lap alapítóinak égre törő nagy eszmékkal (mi kevesek osztályrésze) megjelenni a küzdőtéren, s különösen a mai napokban, midőn a legnagyobb szellemóriások sziklához lánczolt Prometh-ként meggörnyednek, porba sújtatnak az események hatalmától, — de csendes, szorgalommal művelni azt a közkeretet — a nevelés, gazdaság, irodalom, művészet, ipar, kereskedelem stb. kertjét — melyből önszorgalma után jogosítva van minden polgára a hazának egy-egy virágot tűzni kalapja mellé, vagy egy-egy érett gyümölcsöt szakítani.

Anyagi haszon sem volt a cél; mert az egyenesen fejjel menne a falnak, ki napjainkban az irodalomból nyereséget várna, midőn nagyobb — a haza szívében megjelenő — lapjaink közül is több elbukik, minden erőfeszítés, áldozat daczára.

De volt a cél: hatni a közmíveltségre; ébresztetni; az értelem, közügyek iránti emelkedettség, saját helyzetének felfogása s a szent haza nagy érdekeinek csak egy sugarát is bevinni azon alsóbb néposztály hajlékába, hol meg van a szivdobogás, de nincs mindeniben nemes hajlam, képzettség, öntudatos ébrenlét jóra, szépre... Megvan a lélek, de a földön jár, s nem a magasban, minél tisztább légkörben hallgatni az Isten szavát: a sötétségből megváltásra!...

Nehezek voltak az idők, mostohák a körülmények, s csak anyagi áldozatok mérlegbe vetésével állhatott meg a vállalat, hogy a lobogóra tűzött eszmékért küzdhessen, harcolhasson.

Fodor Pál ur — e lapok érdemes szerkesztője, — önként visszalépvén, nekünk jutott a tövises tér, nem vezérkedni rajta, de köznapszámoként munkálkodni, izzadni, fáradni a jókkal, a jók javával, hogy közérővel, egyesült akarattal tehessük meg azt, melynek kivételére nézve a sors- és időviszonyok ellenében egyes erők elporlanak! Közkatonák leszünk, kik a tán nyert oszátékért nem is kapnak, de nem is várnak babért, hanem osztályrésziül azon öntudatot: hogy hazafiúi kötelességeiket teljesítették.

A lap képviselni fogja ezután is a megyék szellemi és anyagi érdekeit, s a politika kizárásával hoz czikkeket a gazdaság, közvagyonosodás, ipar, irodalom, nevelés, művészet stb. köréből; a tárcza pedig érdekes, mulattató közleményeket, verseket ismert íróinktól; kiknek becses koszorujába sikerült újabb, jelentékeny erőket megnyernünk, köztök Kempelen Győzöt, ki tárczacikkeivel ezután is érdekelti lapunkat. Különösen tekintettel fogunk lenni hazai, s kiváltkép megyei földmívelésünk minden mozzanatára, s törekvésünk oda fog irányulni, hogy a csak közelmúlt időben emelkedő gazdaságok lapunkban ha nem is kalauzt, de bizonyos irányt — mely itt-ott kisebb birtokosainknál még igen érezhetően hiányzik — nyerjenek.

E célból igyekezni fogunk a gazdasági tudományokban kimerült külföld e részbeni elmesztleményeit — s mennyiben azok honi állapotainkkal össze nem ütköznek — olvasóinkkal tüzetesen megismertetni.

Ez oldalról működésünk kezdetül mindjárt az I. félévben megkezdjük Dr. Löffler Károlynak Berlinben megjelent, s a gazdasági ügy a tudományos világban nagy elismerést aratott „Észszerű Gazdaság” című művének sikerült fordításbani közlését Rényi ismert tollából.

Magáról e műről elég legyen röviden felemlíteni, miként abban a gazdaság minden művelete a kipuhított és megállapított természeti törvényekkel kapcsolatba hozva, azokra bázisozva tárgyalatik, különösen meglepő e műben a természettudományoknak az étellel szoros összefüggése, mit a szerző gyönyörűen megoldott.

Adunk levelezéseket a birodalmi főváros, a haza szívéből — Pestről s a megyékből; ujdonságokat; piaci, kereskedelmi híreket azon pontokról, melyek a nagy gazdaközönségnél érdekel birnak.

Teljes erőnkől korbácsoljuk ezután is a bármi téren magát felütő charlatanériát, míg tisztelet és zöldágot nyújtunk az érdemnek, mely a szeretett haza, közügyek és nemes célok iránt hevült, a legutolsó pórkunyhótól, fel a palotákig.

Seregeljünk hát egybe a jó ügy körül! Szent feladatunk: minden sánczot elfoglalni, melyekben a nemzeti vagyonosodás, gazdaság, irodalom, általános műveltség, ipar stb. előnyére elfogadhatjuk a haladó kortól felajánlott küzdelmet.

Istenem! ha már a politikai téren nem szerepelünk, nem százszoros szorgalom és lelkesedéssel foglalnánk-e el minden ut, mely nagyság-, jólét-, vagyonosodás- s boldogságra vezet?! Nem kell-e mindent megtennünk más téren, hogy a rohammal haladó mivelt népektől hátra ne maradjunk; hogy ha a nemzetre jó vagy rossz sors vár, — készen legyen erőben, gazdagságban s szellemben magasan!!...

Hála azért azoknak, kik a megyékben a nemzet számára nyitva levő utakon buzdítják, vezérlik a népet; kik az elfásultságban érdekeltséget keltenek a közügyek iránt, s vért liktetnek a sziv felé dobogni... Vágyat adnak a lelkeknek emelkedni...

Kik megkondulnak időnként, mint a nagy harangok, nem azt jelenteni, hogy nyugvó-ünnepe, hanem közös munkában van a nemzetnek...

Tehát imádsággal, ügyszentséggel, szorgalom és Isten áldásával előre!

Mi megtérszünk a magunkét; s ha elesünk a részvétlenség miatt, boldogít a hit: hogy fáradhattunk a közjóért, s hogy a lobogó nem összezuzva, csak bevonva van, idővel — a közrészvét mellett — magasabbra emelendő... Mert nem lehet összezuzni azt a lobogót, mely a haza és közboldogság érdekében tetetett lengővé!... Isten s a haza nevében!

Kelt Kaposvárott 1863. május hava 28-án.

ROBOZ ISTVÁN

mint a „Zala-Somogyi Közlöny” felelős szerkesztője.

A fentebbiek után nincs más mondani valóm, mint felkérni a nagyérdemű t. olvasó közönséget, hogy tőle kiemelhető módon pártfogolja lapunkat; én mindent el fogok követni, hogy az a legesinosabb alakban, s a mostani nagyságban a küzdött határ-időkön pontosan megjelenjék. Előfizethetni vidéken minden cs. k. postahivatalnál, s N.-Kanizsán könyvkereskedésben, egész évre 5 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 70 kr-ával. Hirdetések a lap homlokán közölt árért, s tetemesen alább szállítva, gyorsan közöltetnek; a díjak, úgy az előfizetési összegek bérmentesített levelekben alulirtohoz küldendők.

WAJDITS JÓZSEF

mint a „Zala-Somogyi Közlöny” kiadó tulajdonosa.

A versenyekről.

Az egyenlő, arányos erők versenye mindenkor nemesíti a lelket, előnyt ad a tevékenységre. Nemzetünk, úgy mint egyeseknél, vágyat, s ösztönt a gyarapodás és emelkedett nézetekre legtöbbször a verseny érzete adott. Jobbnak, szebbnek, dúsabbnak lenni embertársainknál, kitérni mások felett diadalt ülni, s főlényt gyakorolni a körülményeken; minden korban az emberi nem törekvéseinek legfőbb céljai voltak. S hogy a cél elérve legyen, versenyezni kellett. Megesett ugyan, hogy a verseny szokszor gyalázatott, még több áldozatot szült; mégis már magában azon küzdelem, mely az egyhanguságból izgalmakat idézett elő; előrelátóbbá, a jót a rosztól megválasztóvá, hatalmasabbá tette az emberi fajt.

Az állat- és növényországban ép úgy versenyt sugall a természet, mint a hogy az emberek versenyezni szoktak. A ragadozó ölyv mellett versenyt röplül a kis ökörszem, az őz után az ebet ösztöné hajtja megelőzni amaz futásban s ki hatalmasabb mint a kakas midőn a maga szeméjén társával versenyre száll? a legkisebb légy, hangya, a parányi atom, mind, mind versenyez egymással és a zír mely betölti a léget, szüntelenü dacz, s hullámozás szállítja. És valamint az esti csillag fényesebben tud ragyogni mint a szalmaláng; ép úgy büszkébb alakot mutat a libanoni cédrus, mint a folyóvár alatta; bár ez is amarra felkuszni törekszik.

A legrégebb időktől korunkig komoly dolgokon kívül tréfából is versenyeztek az emberek, s a mit az élet pályafutásán tán hasztalan kerestek, játékversenyek küzdőhomokjain imáginálták magóknak — a dicsőséget. De ezen imaginatio a közéletben uralgó szeszvedélyek visszahatása volt, s épen azért nem maradt hatás nélkül. Mert az olympiai és pythiai játékok, ép úgy mint őseink tornái az azokat gyakorló nemzet dicsvágó szellemére utaltak; s nem egy viador, ki a tornákön-jól értett a kopjavetéshez, volt egyszermind bátor a harcban, s megmentője a honnak.

A mint a kor igényei változnak, változik velük a versenyek tere is. És ez igazolja azon axiomát, mikép: a verseny eszméje nélkül nincs, nem létezhetik előmenetel, haladás, és hogy a természetben, embereknel mint állatoknál versengés s egymást utólérő, felülmuló törekvés nélkül tespedés, s végre megsemmisülés állna be.

Hogy a verseny mennyire együtt halad a kor igényeivel, napnál világosabban kitűnik, ha egy londoni világtárlatra gondolunk, melyben az ész és ipar isteni teremtményei között mily sokféle szerep jutna most valamely hamvaiból föltámadt középkori gladiator alabárdos kíséretének! Eljött a század intő szózata! s az egykor félelmes harzi fegyvereket gépek és ekevasak váltották fel, az istenitéleti párbajok áldozatfüstjei helyett ma már a tökéleteshez a végtelephez mindinkább közelebb rohanó gőzerő füstje száll a magasba, büszkén hirdetve az emberi erőt, nagyságot, mely miatt nem lehet eso-

dálni, ha Voltaire magában az emberben hitté rejleni az istenséget.

Kétségbeyonhatlan azonban, hogy az ököljög, s utóbb a löporrali verseny mellett, minden korban, kisebb, nagyobb mérvben az emberi agy ép úgy versenyzett a szépnak, nagyszerűnek, hasznosnak feltalálásában, mint mai nap; s ha az ókori szobornívűkre, hierogliphokra a rhodusi colossra semiramisi függő kertekre s a Phoeniciaiak élénk kereskedésére gondolunk, meg kell állanunk egy pillanatra azon gondolatnál: vajjon, nagyobb-e az emberi nem, mint az egyiptomi pyramisok alatt volt? És ha igen; nem-e azon örökkévaló szellem emelte nagyobbá, mit versenynek neveznek.

Hazánk fejlődési viszonyai még csak embrióban voltak, midőn a halhatlan Széchenyi, más európai népfajok példájára versenyre hívta fel a nemzetet. A védegyelet, iparegyesület, a casinók, a különféle hazai társulatok, vállalatok, s a ló verseny mindmegannyi versenytér volt az emelkedésre.

És a mi akkor embrióban volt, ma már naponta kifejlettebb alakot ölt. Mennyi már a nemeskeblű hazafi nemzete jólétének palladiuma felé.

A közelmúlt években, — kivált mióta a nemzet közszeleme a haladatlan politikától elfordulva — ön magában kereste a rég nélkülözött vigaszt: hazánkban a legnemesebb versenytér a gazdálkodás tere lett. Gazdálkodni jelenben mindennel, de leginkább az idővel; ez a kor jelszava. S a gazdasági egyletek, melyek ezen gazdálkodás mestereivé lenni hivatvák; vajha minél inkább megfelelének — rendszerikkel a célnak, s versenyezniének egymással a gazdálkodásban!

A zalamegyei első ekeversenyek f. é. május hóban részint kissé több költség kíséretében — ez azonban nem tartozik a dologhoz — már nagy részben kerületenként megtartattak, jó sikerrel; Zalamegye minden hí fia az öröm legmélyebb megindulásával szemlélhetette a versenyeket, mert azon barázdákat, melyeket azokban gazdáink ekéi szántottak, nem temetheti be a mulékony idők boronája, és nem moshatja el a vihar, emlékezetesek maradnak ezek mindenkorra nem csupán azért mert a legelső ekeversenyek voltak ezek megyénkben; hanem mert oly magok vettek el ez által, melyek kedvező időjárás mellett, ha többel nem is, legalább egy szemmel szaporítandják nemzeti emelkedésünknek s gazdaságunknak idővel még tán gazdag magtárát.

És valóban; ha a földön — melyen kivül nincs számunkra hely — bár veritékkel, de lelkiismeretünk tiszta öntudatában — felomelt homlokkal szántjuk meg a napi kenyér alá valót, senki sem mondhatja, hogy kevesebb a mi dicsőségünk, mint volt őseinké, kik a lovagjátékok harcaiban nem egyszer Europa hírneves lovagjain diadalmaskodtak.

A vasat — melynek egykor kezünkben fejedelmek és trónok hódolának, mi már rozsdásan örököltük apáinktól, de eljöttök a tisztulás

nagy napjai, — és felvillant az újat karjainkban. E felvillanás nem volt oly fényes mint valaha, de biztosabb sugárt vetett a nemzeti jólét, köznevelődés és előrelátás soha le nem rontható épületére, melynek közelképében iparkodásunk gyümölcsei — ép úgy mint hajdan vitézségünk — egy londoni világtárlaton is — figyelmet ébresztettek.

Ki ne örülne a versenyeknek, melyek Zalában oly erélyesen foglaltak helyet az ipar és gazdaság sorompói között?

A zalamegyei, sántegyházi, gőcsői ekeversenyek emlékezetes napok maradnak Zalamegye évkönyveiben, s megmutaták, hogy bár minden kezdet nehéz, de a magyarnak természete, hogy versenyre lépve csak egy cél áll előtte: a megérdemelt pártatlan győzelem.

Előre tehát! versenyre ki-ki tehetsége szerint!

A verseny nemesít, példát ad és javít.

Az olympiai versenyekről így szól Isocrates: „Mélián magasztaljuk azokat, kik ime híres gyűllekezeteket alapítottak köztünk, melyek által mintegy szövetségben egyesültünk. Feledjük itt az ellenséges indulatot, közös fogadások és áldozatok emlékeztetnek a közös rokonságra, barátságot kötünk, a vendégszeretet régi kötelekeit megnyitjuk, s a tudatlan színtugy részt vesz azokban, mint a bölcs, senki sem megy oda hasztalanul, mindenki feltalálja az élvezetet, mindenki örül, látva, minő igyekezet fordítatik az ő helyeslésének megnyerése végett, a küzdőket pedig lelkesíti ama gondolat, hogy ily nagy tömeg sereglött össze az ő tehetségök szemléletére.“

Egyetlen egy csak az, miben nem lehet és nem szabad versenyezni és ez: a hazaszeretet. Ez oly magasztos érzet, hogy ebben senki magát fölülmulni nem engedheti, s ott hol a „netovább“ — elérve van megszűnik a verseny; mert ott van az egyenlőség. De minthogy az egyenlőséget, s így az egyetértést is csak verseny által lehet elérni, tehát:

Eljen a verseny!

Szentlislón 1863. május hóban.

TUBOLY VIKTOR.

Muzeumi séták.

II.

A kifürkészhetlen emberi természet különös jelensége, hogy fölöttébb nagy kegyelettel viseltetünk egyáltalán minden iránt a mi régi (van itt ott kivétel is, hol a régiség feltűnése jólelt nem örömet látjuk); egy egy szúrágta kardhüvelyt — mely tudj Isten láta — valaha Mohács környékét; csak mivel piros rozsdát, állítólag vérfoltot voltunk rajta észre venni — nem adnánk sokszor akármi bogláros diaskardért. Egy egy molyetto vón biblia, melynek akum bácum bottólból csak a régiségbuvár bir néhány értelmes szót kimagyarázni: nagyobb becsben van előttünk, bármí diaskötésű, aranymetesű ujdoruj könyvnél...

Honnan mindez?

Csak onnan: mert mindig szebbnek, dicsőbbnek tartjuk az elmult „hajdan“-t, mint a közelgő jövőt. Akaratlanul is a költővel tartunk:

— — — cito pede labitur aetas;

Nec bona tam sequitur, quam bona prima fuit!

TÁRCZA.

Mutatvány.

„Kis Károly“ öt felvonásos szomorújátékából.

(Folytatás.)

BÜBEK.

Amíg a Vágvidéket vissza nem veszed
A csonka hon bizalmát nem bírod.

KANINFAI.

És nyugtalan Károly királyhoz szít.

ERZSÉBET.

A könnyűvérű herczeg, Zsigmond sok
Bajunk oka tudom, s e tettet is
Szívemből roszalom. — Panaszokat
Vasatott vidékeink fölött valón
Osztom, de szóm is adhatom; miként
Legyőzve Károlyt a pártos hadjait
Megszerzem én a Mátyus földjeit.

BESSENYEI.

Velőa rövid szavak fölünk miket
Remélhetek asszonyom, s e tettet is
Csak nyilt szavakkal adható — no is

Keresd a német udvarok csiszolt
Heréit mézes ajkaikkal itt.
Azért bocssás hevemnek meg, ne hidd
Hogy tisztelet hiánya, ne. Magunk
Sértném ha elfeledném fényedet;
Ha téged tisztelünk, a nemzet az,
A mely előtt hajol fejünk.

GARA.

Javítsd

Beszégedet.

BESSENYEI.

Hiába vágasz belé;
Miként a jól bocssátott nyíl, szelem
A tért mely cél s szívem között henyél.

GARA.

A trónt beszennyezed.

BESSENYEI.

Tisztára fölöd!
Ép ezt mosom.

GARA.

All!

ERZSÉBET.

Csend híveim!
Nyugodj Gara, te is Besseneyei
A trón javára hagyj heved.

BESSENYEI.

Mi jó

Vagy oh királyi asszonyom! —
S a soró még is falat húzott közönk
Mely téged nemzetünkől olzakaszt.
Kérlek! szívünk vérünk tied legyen,
Garát ne hagy csak vóni népeden...

GARA (magában).

Epém ne égj...

ERZSÉBET.

Es ez mindnyájatok

Szava?

MIND.

Igen.

ERZSÉBET.

A támaszomra!

MIND.

Oh bocssásd el őt!

ERZSÉBET.

Te is Forgách?

FORGÁCH.

Maradhat.

Nem; énmiattam itt

Az élet delén álló férfi is örömmel száll vissza gyermekévei mosolygó képeire, melynek csak rózsáira emlékszik, tövisait elfeledte már.

Mérgünk hát mi is a rég eltűnt szép multon; a jövő ugyanis csak száraz remény-foszlánynyal tartogat legfőlebb!

Monjünk a régiségárba; meglátjuk ott a képeket, melyek az emberiség gyermekéveit, serdülő korát, fokozatos fejlődését állítják szemünk elé.

Tehát a régiségárba —

Három korra szokták beosztani a régiségeket: kőkör-, rézkör- és vaskorra. Az első a legrégebbi időszakot képviseli, melyben az emberiség idomtalan, cél-szorítlan közközökkel, u. m. kőfeszékekkel, kőkapukkal sat. élt. Ezután a réz és vas korszak kezdte használni a művelődő ember. Végül a vasat fedezte fel; azon potomértékű drága kincset, melyet — mert elég van — nem becsül többre az arannyal..

Az első teremben a közközök egész halmazán kívül régi mozaik talapzatok, feliratos sírkövek, viaszos táblák, roppant sereg cserep-öröklámpa s egyéb ritkaság látható. A mozaik talapzatok közt van a fehérvári ásatásokból, és egy a pécsi, ugynevezett török fürdőből, melyet Szeiztovszky János azon időben pécsi püspök ajándékozott. A sírkövek egyikén, mely színész vagy mimikusú lehetett, latinul ily forma felirat olvasható: sokszor meghaltál már, de még így soha. A viaszos-táblákról megjegyző vezetünk, hogy belőlük több van a magy. muzeumban, mint egész Európa régiségárbaiban együttvéve. Az „örök-lámpák” melyek a mai parasztmeseektől nem sokban különböznek, legtöbnyire sarkophagokban (koporsókban) találhatók; öröklámpáknak azért nevezik tán, mert az örökléte akarták vele jelképeztetni, vagy mivel lámpavilág ég bennük folytonosan, — míg t. i. kinem fogy olajuk. Szekszárdon is találtak nem rég ily sarkophagot a benne méz színű sűrű folyadékot, melynek vegyszillog felbontott alkarései: mér, viasz, olaj.

A második terem majdnem kizárólag kő- s üveg-urnákkal van tele (az üvegedények későbbi kor találmányai) melyek közül a legnagyobb van két akós; egynemelyikben megégetett hullahamvak s csontdarabok is vannak még.

A „rézkör”-osztály már művelődést és némi gyarló fénytűzést is tanúsít. A „lárosek” a egyéb kis istenségek szobrai nagy bőségben pompázkodnak az állványokon; köztük különféle mythologiai alakzat, rézedény, ivó serleg stb. is látható. Van itt egyiptomi, görög, római, indiai, perzsi régiesség; — megjegyzendő pedig, a mi a dologban legcsudálatosabb, hogy mind ezen ritkaság igen nagy része itt Magyarhonban találtatott, s hogy vannak a muzeumban oly egyiptomi isten-szobrocskák, melyek magában egyiptomban sem lelhetők. Elgondolhatjuk ezeket: hány száz és száz-féle embert látott már ez áldott föld mielőtt mostani fiait kobelére fogadta.

A „vaskör”-osztályban leginkább régi ütő-vágó fegyvernemek s egyéb házi eszközök vonják magukra a figyelmet. Látszik, mily ügyesen fel tudta az ember használni az új ásványt, a vasat azonnal; százféle eszközt kalapált össze magának belőle, melynek czél-szerűsége mellett kinovette elődjei ügyetlen kövésűjét s életlen fabaltáját.

Ez osztály után következik a fegyvertár; melynek egy pár jelességét elősorolni nem lesz tán fölösleges.

Roppant harci bárdok, pallosok, lándzsák, kardok tograk, ijak, pajzsok, zászlók, vasingek vaskesztyűk a szebbnél szebb löfegyverek között ott van Hunyady János kardja, öve, legapróbb lánccszemecskékből művésziileg összerakott ozútingo. Egy majdnem öleshosszú, különös fegyver is látható, mely arról nevezetes, hogy — állítólag — valami Póka novu, ozzel lőtte volna agyon vadászat alkalmával Zrinyi Miklóst a költőt; a dologról vallomást tesz maga a löfegyver ily formán kezdődő latin felirattal: „ego sum ista flineta, qua trajecit P. Póka — — —.” (Tudjuk, hogy

Zrinyi halála esetét különféleképen adják elő; sokan azt mondják vadkan ölte meg vadászaton; némelyek: véletlenségből úgy lövetett agyon.) — Van továbbá egy foszlatos markolatu kard, pecsétnyomóval a végén rajta Buillon G. neve; a keresztet hadak idejéből való de hogy kié lehetett, nem tudni. — Nagy Péter kardja a pultavai csatából. Nagy Lajos nyergo s nehéz arannyal kivert nyeregtakarója. II. Lajos nyergo II. Szoliman s több pasa puskája. II. Rudolf kardja, melyre egész öröknaptár, — s egy más löfegyver, melyre Noe bárkája s a páranként belesétáló állatsereg — van vágva. Kinizsi Pál sulyos kardja. Egy hosszú kardok ezen felirattal: „Kié volt, kié most, kié lesz? Ebé volt, onyém most, ebé lesz. Vagy szabadság, vagy halál! Eb adja ebnek. — — — I Rózsás István.” Két felvázolt vasvitéz is álldogál a fegyverek mellett például az utókornak; szinte megijedne az ember nagy-bajszos auctoritásuktól, ha kissé huszárosabban tartaná magukat; de nagyon anyamasszony módjára támaszkodnak közükbe adott lánzsáikra. — Az is különös szeszély, ha valaki abban találja gyönyörűségét hogy fokosok gyűjtögetésére szentelje egész életét! Megtette ezt egy pesti polgár, ki 40 év alatt 400 darab fokost szedett össze; halála után e ritka gyűjteményt fia a muzeumnak adta; ott függ most a négyszáz darab „no nyulj hozzám” sorban a falon — lehet benne válogatni.

Hát a szemgyönyörködtető ékszerek, a nehéz aranyláncok boglárók, csatok, tömör-arany karpoczek, derékszorítók, kardkötők, gyűrűk, serlegok, tálak stb. mind igen nevezetes s megtekintendő dolgok annál is inkább, mert ott helyben mindegyikről megtudhatja az ember: ki viselte e vagy ama nyakláncot, kié volt e kardkötő, ki ivott azon serlegről — — —? Ezen ékességek között van Páriz Pápay zseborája (van akkora, mint az öklöm) Bakács Tamás gyönyörű kis házioltára, melyben a Madonna oltárkép egy t e r m e s z e t e s gyöngyszem.

Egyéb régiség és ritkaság közül kiemelendő: Zápolya János nejének, Izabellának varrovánkosa (egy láb hosszú, fél láb széles) melyben tökéletes zongora van. Ugyan ennek zongorája (a mostaniakhoz mérve fölöttébb silányocská.) Ugyan Zápolya J. valóban romek almárioma, legfinomabb s legrejtettebb osztály-zattal. XVI. Lajos nejének Mária Antoinettenek hárfája. I. Napoleon ivópalackja s kókuszdló tábori serlege. Nelson botja, melyet az abukiri csata után önmaga vágott (gondolom vadfügefá) s mely később ajándék utján Bécsben Széchenyi Ferencz kezeibe, innen onkája által a muzeumba került. Turzó György jegyzőkönyve, melyben többnyire a konyhán megrendelt étkeket írta bele; — nem kis meglepetésemre olvasám ennek egyik lapján: „a kisasszonyok (hét leánya) számára reggelire két kappant (I) és nyolcz itezo bort (II).” Teringettől! ezek aztán életörös kisasszonyok lehettek. Korunk kávés-piskótás hölgyeikéi aligha el nem ájulnának ilyen szörnyű dolgoknak csak pusztá felemlítésénél is. Két kappan, négy pint bor, reggelire, kisasszonyoknak — horribile! Mellesleg legyen mondva, hogy ez a kappan-kor szülte ám a Rozgonyi Czecciliákat.

Az utolsó teremben az emberi kegyetlenségnek mint egy non plus ultráját, egy emberi alsó-felső állkaposot, kettős vaslakkal összerakítva — mutatnak melynek szemléleténél megborzad az ember; mily kínok lehettek azok! Ugy találtak befalazva; a csontokon most is kivehetők még a vérnyomok.

A terem közepén áll Kisfaludy S—nak, Magyarország és Erdély loányai által készített emléke; — oszlopon álló nagy sas, kiterjesztett szárnyakkal.

A régiségárhoz vannak kapcsolva a szoborművek; fölöttébb sok nincs, de szépek; kivált az Amoral játszó Vénus, félfekvő helyzetben; látni kell e mű megragadó szépségét, leírni igen bajos volna. Többek között látható Cicero (igen régi) Trencsényi Csák Máté, Kisfaludy K. mellszobra. Kölcsey szobra, ülő helyzetben. Canováól is van itt egy két remek.

Hát a mumiákat felemlítem e? — tudja a jó ég

hány száz évesek már e barna töpörödött hullák, mégis oly épek még, hogy minden tagjuk tisztán megkülönböztethető.

De nem fárasztom tovább az olvasót; száz szónak is egy a vége, azon üdvösséges tanulság t. i. hogy először: ha Pestre jövünk, ne rösteljünk a muzeum meglekintésére is szánni egy kis időt; másodsor: drága kincs nálunk a régiség, mert még igen szegények vagyunk benne: azért, ha együnk másunk valami módon ily becses dolgokhoz juthatna (pedig sokszor nyilik alkalom) ne sajnáljon egyptár haszontalanu szert kidobni érték, hádd gyarapítsuk a magunkét.

Szeressük, buzogjunk mellette, mert a miénk!

TURUL. *

Az érdeemes orvosi karhoz.

Mennyire magasztaltatik a művészet mai időben hizeleghetnek a művészek önmaguknak; mi pedig azzal, hogy az általános érdekeltég korunk érne indult gyümölcséről tanuskodik. — Egy meglehetősen tánczosnő, egy közöpszerű énekesnő oly kifizűdségek ma, hogy az ő testamentomi Lábán bálványai ezekhez képest semmik lehettek, pedig érték három egész nap futott. En is tisztelője vagyok a művészetnek, bár csak szemem és fülem gyönyörködhetnek benne! — Hanem ez uttal az orvosi tudományról szölok, mely nézetem szerint minden művészetnél előbbre való; ez nem csak szellemileg, de főkép anyagilag érdekel mindenkit, mert a testben betegnek semmi szellemi élvezet nem kell. Test az első, legyen tehát az első palmaág azoknak adandó, kik arról gondolkodnak, hogy az ember — először legyen egészséges, mert csak úgy lehet öröme bármely szellemi is. Az orvost, és tudományát az emberi-társaság minden kigondolt mesterségei a művészetek közt úgy kell tekintenünk mint alapot, melyre építhetünk, mint tervrajzot melyszerint építünk; mert ha ezek elhibázzák — úgy az épület nem állhat jó lábon. — Bevezetésem egy kissé hosszú, de így szokott tenni minden pap, ki szónoklataival hallgatásra hatni akar. Nem kélelem, hogy a mit én, azt más még jobban is tudja. De mivel a tudás hallgatás mellett nem áldás, úgy vélelem, nem teszek rosszat akkor, midőn a t. orvosi-karnak (vagyis annak illetőleg a ki olvassa) oly hangosan sugok a fülöbe — hogy mások is meghallhatják. Az orvosi tudományt igénybevétele a köznépél, hogy még oly ritka eset, annak egyik lényeges oka az, miként az orvosi tudományról s az orvosokról oly gyéren olvashatni, míg egy külföldi tánczosnőről talán nem csak hogy írnak, de még tétégraphálnak is? Vannak tisztelotet érdemlő irók, kik a köznépet veszik boldogítatásuk alapjául; és az orvosokról, az ő boldogító tudományukról vagy épen semmit, vagy csak igen elvétve írnek! Pedig a köznép, tudjuk jól — miként a nyomtatott könyvoknak többet hisz mint bármely auctoritás élő beszédének. Ennyi az, mit másoknak akartam mondani.

Második oka e bajnak épen az orvosoknál koresondó. 1830. körül, ha jól emlékszem némely megyékben az a rendelet adatott ki, mely szerint minden családfő 60 verébfejet vigyon illető hatóságához, hogy ez ártalmas (különbben hasznos) faj kiirtassék. De mivel bárki is könnyebben jutott a porontyokhoz, tehát csak azokat fogdozta rakásra — míg az anyjuk élve maradt, és így tovább szaporított. Hasonló az eljárás itt is. Míg az illetők elmulasztják a közönséges naptárakba, az iskolai olvasókönyvekbe az egészség védőiről, az egészségtanról írni, addig az orvosok elmulasztják ami legfőbb; t. i. nem ütnek oda, ahol meleg, és így bátran mutatja föl rút fejét még e 19-ik században is az átkozott babona!

Ne gondolja azon t. orvos, ki e sorokat olvassa, mintha tán a közlő oktató és tanácsadólag lépne föl? Sokkal kevesebbnek és sokkal szerényebbnek érzem magam mintsem ezt tehetném. Erre egy legújabb eset

* Lássá önt újra mekőbb. a

Szerk.

ERZSÉBET.

Oh hová határ'z'am most

Magam?!

GARA.

Mutass ajtót nekem; miért

A tétova midőn közötttem és
A fonygotett trón közt választanod
Lehet? — Nem kérek én jutalmakat
Álmatlan éjlmért. — De egyre megy.
Jutalm vagy... Nem, nem édesítem én
E jó uraknak érzetét; hol azt
Hiszik: sebet szakítanak, lássák
Mi könnyeden heged. — Lelépek im
Magam, holott becsém vesztél. (Kifradul.)

ERZSÉBET (magában).

Hagyjam

Öt? (fenn) Nádorom!

GARA (magában).

Tusakszik. Nem vagyok

Tehát oly könnyű áru:

DÖMÖTÖR.

Asszonyom!

Mi gyógyulást reméltünk.

ERZSÉBET.

Úgy legyen.

Mehotsz Gara. —

GARA.

Mert így akartam én! (el.)

DÖMÖTÖR.

Szemedben ég szíved, oh asszonyom!
Az nem titok, te bánod tetteidet
Hogy ellökéd magadtól embered.
Amíg örmzajongunk itt e kegy fölött
Csak addig rejtád szíved, imént mely megörögt.
Ürömpohárt nyujtandna az öröm helyett.
Amelybe trón, s talán e nemzet elveszett.

ERZSÉBET.

Barátomat feláldozám; miért?
Tovém: hogy megkimélek honfivért.
Mehontva már trónomnak oszlopa
Oh, most hűségtek legyen gyámola.
Felejték, és lektüzdöm bánatom,
Hős lelketekre bizva bibeom.
A szívek itt egységet kötötenek,
Osonjon hát a szenvedély, viszály,
S csak így lehetsz nagy oh hazánk s király!

BESSZENYEI.

Ki voltam első éles szódba törni ki,
Utolsó nem leszek előt.

A kölcsönös hűség kegyelmebe vor gyököt,
Feledj; hogy boldog légy a boldogok fölött!
A trón és nép között armányak nincs helye;
A hon szívének légyon egy király feje!
Oh mert: a bibor szördaróczezal fel nem ér
Engodj — ha nincs alatta szív a nemzetért.
Te értesz; oh mert megtagadtad önmagad
Garát elüzvo nemzetünkkel nőtt hadad! —

KANIZSAI.

E kardhoz forrva birja szívemet!

BUREK.

Elég szavad; mutasd ki ellened!

SZENTGYÖRGYI.

És lelkeinkkel fedjük szent jogod!

FORGÁCH.

Mit mondjak én királynőm, hogy kevés!
Ne légyon és elérje lelkeimet?

Sok az; ki nem fejezhetem... (Trombita.)

ERZSÉBET.

Ah hi t

Vesszünk.

(Folyt. köv.)

adott alkalmat. Sz. orvoshoz elvisznek egy gyomörgörcsiben szenvedő polgárt jó időben; az illető poroktat rendel neki mivel a bajnak egyedüli oka az epé feleslege volt. Az egygyűl beveszi a porokat, de mivel rögtön nem segített, a környező rokonok azt vélték, miként nem is fog használni, s alig vártak 3—4 órát elvívék a beteget N. faluba a javához, ki a környék hírhedt bűvöse. Az orvos azonnal elkészítette a „kötés vizet“ (így nevezi a köznép a bűvös győgszert) mely csak ugyan használt, ugyanarra hogy a mi betegünk totaliter meg is gyógyult egy pár nap alatt. Es oly gyarló értelem! azt hiszi sőt a mi több az egész vidékeket elölti vele hogy csak N. falusi javós ám a jó doktor! holott véleményem szerint vagy épen az Sz. orvos által rendelt szor, vagy maga a természet segítette.

Ilyen események után astán ne csudálja senki ha az értelmes orvos helyett az ostoba javókat keresi a tudatlan nép, és ha sokan földbe térnek kiket az orvosi tudomány megmenthetett volna!

Én mint a köznép között élök s annak vakhitőből eredő babonás tetteit figyelemmel kísérő, szívből sajnálkozva, ha míg sok mások a művészet, gazdaság, ipar, kereskedelem, s tudja Isten még miről nem írnak — addig a babona a vakhit elfojtására emelem szavamat ne csudálja ezt senki; s kivált az illetők ne nehezeltjenek, ha végre azon indítványt tenni bátorodom mely szerint ne a verébfakat fogják el, mert az anya másokat költ helyükbe; azaz: ne érjék be csupán azzal, hogy néha-néha egyes cikkeknek írják az orvosi tudományról (a mit a köznép nem is olvas) hanem hatóságilag tiltsák és szüntessék meg a felvilágosodás nyílt ellenségeit (t. i. a javósokat) mert míg a gaznak gyökere van, addig soha sincs az kiirtva.

HERICZ SÁNDOR.*)

A szőlészet és borászat tárgyában tájékozásul.

A „Zala-Somogyi Közlöny“ f. évi 13-ik számában az 59-ik hasábon „a szőlészet és borászat“ tárgyában írt cikkemben a Klevner szőlőfajról tettem említést. A sajtó azonban hibát követett el, mert a Klevner helyett Kleonert adott elének. A hiba nagy, mert Kleonert nincs, tudtommal nem létezik, azért szükségesnek tartottam a hibát ezuttal kijavítani.

Mintán a szőlőfajt ismét meg kellett említenem, hogy értekezésem annyira, mennyire kiegészítve legyen, megemlítem még a következőket is:

Ismerkedjünk meg a szőlőfajokkal, mert e nélkül nem lehetünk okosok szőlészek. Tanuljunk kiismerni az egyes fajoknak természetét, alkalmazzuk magunkat a szőlő telepítésénél ezeknek természetű sajtóságához úgy, hogy szőlőfaj, föld és égélj rokon szeretettel viseltethessenek egymás iránt, mert jövődelmezővé csak így tehetjük szőlőkertjeinket. Hogy ezen igen fontos ügynek tehetségemhez képest csak kissé is megfelelhessek, ismét és még egyszer megemlítem a Klevnert.

A Klevner, Clävner, Clavensis, Catonia nobilis.

Növénytanilag a Klevner a vörös és szürke vörös színű, pete idomu szőlőszemeket termő szőlőfajhoz a II-ik osztályhoz, a 3-ik rendhez és a LXVII-ik családhoz tartozik.

Fürtje nem nagy, igen tömött, egyszerű, henger idomu, néha vállfürtöket is hoz.

Kocsána rövid, vastag.

A szőlőszemek aprók, hosszukás gömbölyűek edesek, fűszeresek, nedvűsok.

Levelei 3 és 5 karélyuak, meztelenek és csak a levélbordák szegleteiben gyapjasak. Találni egész karélyu leveleseket is. Van pedig

1. Vörös Klevner. — Clavensis.

A töke vagy a törzs általában közép nagyságú; vonyigéje vagy a vessző vékony, színére sötétbarna fekete pontokkal; a bimbók 3—4 hüvelyk távolságban vannak egymástól.

Levelei kerekdedek, 6 hüvelyk szélesek, csak elvívó látni fél hüvelykkel szélesebbet. 3—4 karélyu vannak bemetszve, a leveleknek széle röviden csipkézett; közepes karélyu föltűnő széles, kurtán hegyezett, szívidomu, öblei igen elterjedtek, az oldal karélyok majdnem egyenes szegletben távoznak el egymástól s többnyire két valódekkal; szárának öblei peteidomuak, szegletei ritkán érintkeznek, font sima, az idősebb tökéknél redős és sötét zöld; a szárpontok keveset gyapjasak, alatt világos zöldek, egyedül az oldalbordák és az idegek s a levéloldalbordák szegletei gyapjasak.

A levél kocsána vagy szára 3-tól 3½ hüvelyk hosszú, vörös, kevesed gyapjas.

Fürtje kicsiny, tömött, hengeridomu, és kissé is csak ritkán ágas.

A szőlőszem szára rövid, vékony és szőrös.

A szőlőszem hosszukás, gömbölyű, gyakran egészen is gömbölyű, szennyes szürkévörös, májzsinű. Meleg őszi napokban kék-vörös, kevesed pontozott, kőrges, szürke zuzmorás, vékony héju, igen-igen leveles, gyengédhusu, edes és kellemes ízű, kétmagvu.

Őn a nép közt élván, szívesen látják a szerkesztőség időnként sorával, melyek a sereket feltárják; nem kell ezeket elküldeni, de győzzétek meg a szerkesztőt.

A bogycsónak színe az évjárat szerént változik úgy, hogy szennyes vörös színéből kék-vörös színig változik át, ezért általában nehéz ezt határozottan leírni.

Szármasz.

A vörös Klevner francia szőlőfaj (Muscaes). Ebből készül itt a finom pezsgő. A Rajnának és más vidékeknek oly területei rakattak be már e szőlőfajtaival, melyeken egyéb szőlőfajok megérni nem voltak képesek és most a legnemesebb borral bírnak.

Kivánatos, hogy e szőlőfaj országunk szőlészei által különös figyelemmel kísértessek, főleg oly vidék szőlészei által, kik nem a legkedvezőbb fekvéssel, és vegyületű földdel bírnak a szőlőművelésre.

Tenyészik

E szőlőfaj majdnem minden fokvésű és vegyületű földben. Ha jó földbe kerül, már gyöngy korában is igen gyorsan fásul, mégis csak ha jól elbokrosodik, kezd gyümölcsözni. Minden fajok közt ez őri el fáva érettségét a leggyorsabban, levelei is a legkorábban hullnak le. Mindenféle művelési és metszési módot eltér, mégis szőlőhegyekben alatti művelést kedvel, úgy, hogy rajta egy, 1 szemre, egy 2 szemre metszett csap és 1 szálvessző 8—10 szemre hagyandó, mert a gazda e nélkül gazdag termésre nem számíthat. Kertekben és más szabadterén magas erkély és lugos művelésre is igen alkalmas.

Virágzása- és érésekor nem kényes, igen kitartó, korán érik, s ha kellő életkorát meghaladta, nagyon termékeny. Jeles asztali és borfaj.

Értéke.

A vörös Klevner kétségkívül a nemes szőlőfajok egyike, különös előnnyel bír a rosszabb fekvésű földterületen minden szőlőfajok közt, mert a midőn itt más szőlőfaj meg nem érhetik, ez megéri, s míg itt is igen megiható bort ad; bora finom, edes, kellemes, ilyen marad, ha az első évben december, február és május hónapokban fejtetik seprűjéről, mert ezen heverni nem szeret.

A pesti m. gazdasági egyesület 52. sz. alatt, 1—5 számig a simavesszőnek darabját 1 kr-ért, százát 1 ft-ért adja. A gyökere vesszőnek darabja 10 kr., száza 1 ft 30 kr.

Zala-Apáti mellett Zalamegyében az ugynevezett szentgyörgyvári hegyben 1000 sima vesszőt 3 ft-ért is vásárolhatni boldogult Vogel zala-apáti orvos urnak elhírhedt szőlőkertjében. Később én is szolgáltam vele.

TERSÁNCZKI.

Ne bántsd a magyart!

Torsánczki urnak a lap 7-ik számában velem való tudomásuladása, hogy mikép értelmese legyen a „w. l. k. k. Kreis-Gericht Zombor“-nak a „Temesvarer Zeitung“-ban ellenem köröztetett „gyeplőzési“ ítéletét; — bátor én is tudtam volna hamarjában még „Waterlo“-i modorban is felelni, — de megfontolván: hogy magyarral van dolgom, s hogy a rocrimatio két éli fegyverének előválasztásával csak magamat szennyezném, és még ügyemnek is ártanék; a 70-öt közelítő koromhoz illőleg, s a „mons, ratio et consilium in sensibus sunt,“ sugallata szerint: egész tisztelettel s honfias bizalommal inkább ismételve kérem T. urat, tekintse, hogy magyarral van dolga, s azért ne hamarkodjék a „Temesvarer Zeitung“ kacsájának előbb hitelt adni, s mivel maga mondja „hogy egymást érthessük,“ ongemet is megértsen, és az én harangomnak hangját is hallgassa, mielőtt a hozzá e lap f. é. 5-ik számában intóztott nyílt levelemben annyi illedelem- s bizalommal menesztett felkérésomat, úgy a mind ezen lapokban, mind a „Dunántúli közlöny,“ a „Korti gazdaság“ és „Kortársaink“-ben olvasható észleleteimet kellő bírói figyelemre nem méltatta volna; s mondja meg azután részvétele nélkül és őszintén, talál-e mindezekben, ollenmondást, vagy a „gyeplőzés“-nek logkisebb nyomát, még csak távulról is? — s ha nem: akkor ne késsék a hazánk tudományos terén oly kőkedvezőségnek örvendő hazánkfiainak, nevezetesen Értl, Lukácsy stb. urak táborába gyülekezni, kik szívesek voltak parányisággal, honi lapjaikbani írás végett minden köztudomásra levő „gyeplőzésem?“ mellett parancsolni; — miután épen még e lap t. szerkesztője hozzám bocsájtott felszólító levelében tüzetesen „egészséges minőségűk végett észleleteimet kiemelte, úgy ózlassa el ezek nyomán“ a szőlészet körében alig híhető képességem eránti aggályát, melyről ha bővebb és de facto értesülést akar, szereztesse szőlőművelés idejében Rigiczán, vagy sorakozzók szüreti vendégeink közt, s miután már otthon látta az alkalmas fekvés és helyiség eredményét, — bírálja azután a kevebbé kedvező talaj s alkalmatlanabb helyzet mellett elő állított vívmányaimat, melyek az itteni szőlőnek eddig adott legmagasb eredményét, a m. évi tavasszal tízszeres számban tették kilátásban, midőn azután virágzása bekövetkezett, alkalmatlan időjárás telére, de mégis 5 annyira leszállította.

S addiglan inkább kövessék kertész Fuksz és Lukács János urakat kik azért, hogy észleleteimhez közelítették, bebizonyították a diák adagium: „concordia parvae res crescit“ valóságát az által, hogy imo a „Korti gazdaság“ 9-ik lapjának 70-ik oldalán olvasható *) alatti megjegyzés szerint, ezen honfias közreműködés a kinyíló tavasszal már is babér és koszorúkat szőlővel tett s nagyszorú nemzetj ünnepeket tesz kilátásba: az érdemnek megjutalmaztatásában.

S ne hagyja magát eltántorítottani, bár mennyi hitelt érdemelni látszó, a lapokban olvasható alapatlanságokkal, melyek épen homlokon hordozzák a „quod multum...“ bélyegét, s melyek ha részrehajlatlan bírói szelenezésbe kerülendnek, úgy fognak felolvadni mint vaj a tűz felett.

Ifjuságom rögeszméinek dőlözeg paripája már lenyergelve, nyugton állanak; egyedül a szőlészet különösen kedvelt, de még kevés iskolai képességgel bíró csikóját szeretem olykor megjárattani: hogy eként hazám ezen egyik anyagi gazdagítási hatalmas úterének felvirágoztatásához egy atommal én is szolgálat készséggel járulhassak.

Ha pedig ezen honfias törekvésom támogatására folkört segéd kezek mind a mellett visszautasítottának, a páleza törést nyugton az olvasó közönségnek bíralatáva bizom.

Idősb rigiczai KOVACS JÓZSEF.

Pécs, 1863. június elején.

△ Midőn a lapokban szeretett hazánk különböző, bőtermő talajjal megáldott többnyire róna s csak ritkán hegyes tájairól panaszos hangokat olvasunk, melyek az időjárás mostohasága, szél s esőhiány miatt emelkednek: mi, egy hegyi város lakói és közelebb eső szomszédaink hálással ismerjük el az esőt, ezen isteni adomány, áldás fontosságát és épen most hasznos voltát, mely a szőlőn kívül a vetések között főképpen a tavaszakra árad.

A tegnappal eltűnt május hónap nálunk nem sok kellemel kedveskedett. Szél s eső válták föl egymást, közben néha szép napos idővel. Uralkodó mindenesetre a szél vala; eső hasonlítva nem oly gyakori. Ez néha kezdé rá, míg a hó utolsó felében többször jelent meg; tegnap pedig, u. m. szent Háromság vasárnapjának délután dörgés és villámlás között záporban hullott. A vetemények emelkednek utána, a tavaszi gabona láthatólag széplül, s a mindenütt söld környék jótékony benyomást okoz a szemlélőknek.

Végön pattanik az ostor; nyugtával kell dicsérni a napot, — mond magyar példabeszédünk. S azért előre nem is akarok ítéletet mondani termésünkről. Megjegyezhető mind a mellett, hogy ha jelenlegi szép minőségben tovább növekedik a gabna s hoz fűrtöket a szőlőt, akkoron jó termésünk lesz; azonban e szavakkal kifejezett sejtélem bekövetkezetősége a mint örvendeztetés egy részről, ép oly s tán még sajgóbb a gazdákra és kereskedőkre névo más részről, kik közül a gazda olcsó áron olvasztegetett gabnája s buzája jüvedelméből házat s eszledet tartani, adózni, földjeit műveltetni kénytelen; míg a kereskedő gabna- s borüzlete olcsósága s így vevésében csalódása miatt fizetését fölmondja, azaz buktit csinál. Mi marad meg évi ársza, a tökéhez kapcsolandó jüvedelmül a gazdának, s mennyit vesz tőkájából a kereskedő? megmutatja a jövő.

Az árak máris is leszálltak, így a jó bor akója 3—5 ft, s még som keresztetik. A tiszta buza 4 ft 70 kron, a rozo 1 ft 80 kr.—3 frton adatik. Hetivásáraink gyengék.

Ennyi a gazdaságról s kereskedelemről untig elég.

Mi ujság? — Semmi különös! A belvárosi plébánia egyházat, mely valaha török imola, azaz moosott volt, újra tetőzik. A derék prépostplébános lelkiózságo óta igen csinosá varázslá az egyházat, most bádoggal fődeti be.

Közel ez egyházhoz a városház előtt néhány hétnek előtte nagy tör stüppét alá most nem első ízben. A vidékiek tán valami régi catacombának vélték? Nem egyéb az, mint egy beszakadt pincoze, régi, de érdekes régiség nélküli; most botómeti gazdája.

S ezzel végzem leveletem, a szíves olvasónak minden jót kívánva.

Mohács, 1863 nyárelő 1-én.

Heti piacunkon a gabonázlot kevesed ismét jobbulni kezd. Tiszta buza és tengeri logkeresettebb tárgyak, miket az üzerek nem csak piac helyszínén gyorsan fölszednek, de házankint is kőredekőpőnek utána. Az utóbbi hetivásár alkalmával a tiszta buza kilája 7 ft—7 ft 10 kr kelt a tengeri 4 frtig terjedt. A liszt is az eddigi árakon felül 30—40 krral emelkedett.

Az időjárás a roppant szárazság miatt soknál panaszt keltett, miért is az eleinte dúsan kecsogtetott kaszálókön a fü növéseben gátoltatván mindamellott hogy ma és tegnap vidékünkön folyvást esik, csak alig lesz kielégítő.

Ítélvó arról, miszerint a ma és tegnapi eső alkalmával a láthatárt minden irányban sötét föllegek boríták, úgy hiszem, hogy nem csak táj — de országos eső volt. A tiszavidéken, mint onnan jött utazóktól értesülök, a vetések oly silány állapotuk miszerint némely gazdász, eleve átlátván a leendő mostoha termést, a már buzával elvetett talajt ismét fölcsántatá, s muhart vagy tengerit vetett ujonan bele. Ily körülmények mellett alig várhatunk az ideai aratástól bő eredményt.

A borhegyek azonban az idén tán még bővebb szürettel kecsogtetnek, mint tavaly; ide a természet ritka áldást rejtett el, s ha a virágzás s szemfejlődésnél kedvező időjárás leendő, úgy a bornak akóját 1 ft 40 kron is veendőjük.

A Duna vizállása változva emelkedik, a hajózáásra az idén különös előnyt nyújt.

Helyi hírek nem oly jelentőségeik, hogy közölhetők lennének.

KUOYERAY

Hevesmegye, jun hó 1-én.

Édes barátom! Legközelebbi együttléttünk alkalmával megígertem Pesten, hogy megyénk szomorú állapotáról pár sort írni fogok. Ime teljesítem; de meg fogsz engedni, ha csakugyan pár sort írok, mert a csapások engemet is — mint a megyének egyik igénytelen birtokosát — annyira lehangoltak, hogy nem a legnagyobb kedvem lehet toll-forgatásra, midőn kint ökreim, juhaim majd véginséggel küzdenek.

Beszélgésünk óta a szárazság folyvást tart; ha jön is néha felhő, olosan, mintha félne s megijedne arezunktól. Sem eső, sem harmat; meleg, szárazsító szelek. Nem hogy tavasziankról írhatnék valami kedvezőt, hanem meg fog döbönteni, ha elmondom, hogy egész buza táblákat adnak ki olcsón, lelegeltetés végett, ha már a tulajdonos le nem legeltette. Itt nem valami nagy ujság, ha egész juh falkákat, csordákat látsz szerző kalózkodni az őszlemezén; ugy sem adna magot, jobb ha megotetjük, legalább barmaink bizonyos ideig tengnek rajta. A legjobb gazda is kénytelen túladni igavonó szarvas marháin, potom árért, mert tartani nem tudja. Nem is aratunk, s tudja az ég ura, ki fog majd szántani?!

Legelőink letarolják; nem látás más, mint port és földet; nem hogy a széna, de már a szecska is elfogyott; s ki egy darab tonnet 20 frtért; pár igásmarhát 90 frtért egy db. juhot 1 frtért eladhat, — az szerencse fia! Mi vár reánk, csak az Isten tudja! A szegény nép kétségbeesett; ha már nyáron is így megy sorsa, mi lesz majd a télén?.. Takarék magtárak, hol vagytok? E nemes eszmét is hány jövőbe látó lélek pengeté, s mind eddig hang, és köd!.. Némi roménylunk van még a kukoriczában, ha ez is cserben hagy — vége, vége mindennek. Többen ott hagyják gazdaságaikat, hogy ne lássák a szomorú képet, mert meghidd, ez lélekölő, ez szívzomorító. Nem egyedül mi, de érezni fogja azt a haza nagy része; mert így van a Bánát, a Tisza vidéke; s midőn szeretett hazánknak majd negyed része néz a nyomor elé, mely eddig éléskamarája volt az országnak, — nem fogod kicsinyleni a csapást, magad is azt mondod: ez országos!

Ti boldogok vagytok! Általában boldogok azon megyék, melyek meg vannak jelenleg áldva az Istentől. Nem kívánunk segélyt tőletek, hiszem ti oly távol vagytok, — csak részvétet, s szánakozást a köznyomor felett.

Isten áldjon meg!

L—y. —S—r.

Hírek és események.

A magyar földhitelintézet zalamegyei bizottmánya f. június hó 1-én Zalaegerszegen következőleg alakult meg: elnök közakarattal: Ozterhuber József, jegyző: Tuboly Viktor, bizottmányi tagok: Barcza Sándor, Csutor Imre, Glávina Lajos, Tolnay Károly és Szabó Imre urak. Ezekután a megye területi nagysága, s a rondes tagoknak netáui akadályozása vétetvén figyelembe; póttagokul a zalaegeiszezi járásra nézve: Koppányi Ferencz, a tapolezaira Hortelendy Kálmán, a Szántóira: Cseh László, a kapornakira: Sümegehy Ferencz, a lövőire: zalapatakai Nagy Pál, és a muraközi járásra nézve: Bogdán György urak választottak. Az alakulási gyűlésnek az intézet alapszabályain kívül eső határozatai, helybenhagyás végett az országos központi bizottmányhoz felterjesztetni rendeltettek.

△ Urnapja minden évben szépen ünnepeltetik városunkban, de az idén különösen figyelemre méltó, hogy helybeli kántor urunknak valahára még is eszébe jutott a nálunk már rég nem hallott zenés misét tartani. Illő is, hogy különben jeles zenei közülségét paragon hovára ne hagyja. Az énekben részt vett Neusiedler Mari kisasszony szép hangjával s néhány dalárdái tag. A misé zenéjét Grünbaum József zene-kara játszotta szokott ügyességgel. A szent misét a ferencziok köztársaságot álló tartományfőnökö végezte, valamint a körmeneti ünnepélyt is, tarackdörgés közt. Mintegy 4000 főnyi áhitatos nép volt jelen, melynek a szeméttel teljes utcza porát kellett nyelnie. Hozzájárult még azon kellemes körülmény is, hogy a körmenet előtt egy sorog dísznöt hajtottak az utcán, s ha a dísznöt hajtónak esetlegesen eszébe jut egy korty bort hörpenteni valamelyik korcsmában, szép jelenetnek lottünk volna tanui. Egyébiránt nálunk az sem ritkaság, hogy a természetes halállal kimult barmokat nappal hurcolják végig a város főutcáján. Valószínű azonban, hogy mi ezuttal is borsót hányunk a falra, s beszédünk után még kevesebb figyelem lesz azon ügyben, de a növevetség, azért sem a rendtelenséget dícséretessé épen nem teszi.

△ Miután a buza ára óriás lépésekkel feljebb megy s minden gabnakocsi a helybeli kereskedők, valamint a 30 könnyű lábón mozgó censál által ostromoltatik, városi tanácsunk azon bölcs rendelkezést hozta ki, hogy semmiféle gabnakereskedőnek, reggeli 10 óra előtt vásárlani nem szabad, az e rendelet megtörőire szigorú büntetés vár.

△ A puzta szt. lászlói és hahóti rablásokban részt vett Lakatos, Pogány szt. pótori születésű rablót a csendörök B. Edericsen szerencsésen elfogták, és a

napokban állítatik a nagy-kanizsai katonai rögtönítélőbiróság elé, hol a jutalmat megnyerendi.

△ Nemptyról június 3-áról írják nekünk, hogy a mult hó 30-án Alsó-Lendván szántásverseny tartott, s a vidékbeliek megórtvén az ügy fontosságát, számosan gyűltek össze, s a célznak megfelelőleg működtek. A szántásverseny után az oda közeledő erdőben valódi magyar szivélyes mulatság tartatott, mely alkalommal lelkes felköszöntések sem hiányoztak.

△ A Hegedűs József ügyvéd ur által nyert műegyleti, valóban szép kép Wajdits József ügyvivőhöz megérkezett s egy ideig ugyanannak könyvkereskedésében marad a műbarátok általi megtekintésre. Ugyanott kaphatók műegyleti részvények is 5 ft 25 krjával.

△ Remélhetjük, hogy a N.-Kanizsa-Kaposvárpécsi távstúrgöny egy hó múlva megnyitattik. Ilir szorint az árak le lesznek szállítva július 1-től fogva.

— Az első magyar általános biztosító társaság, 1862-ben összesen 2,489,227 frt 40 krt fizetett tűz, szállítványi és jégkárak megtérítésére. és 82,055 frt 22 krt rombolási, mentési és kárfelvételi költségekre. E 2,561,282 frt 62 krból Magyarországra 1,441,549 frt 43 kr esik.

△ Az emberiség statistikájához. — Az „Aboulo Mediale“ szerint az egész földön 1312 millió ember lakik. Ebből 369,000,000 a kaukaszusi, 552,000,000 a mongol, 190,000,000 az ethiopiai, 1,000,000 az amerikai s 200,000,000 a malayi fajhoz tartozik. Összesen 3604 nyelvet beszélnek és 1000-féle valláshoz tartoznak. Egy évben 333,333,333 ember hal meg, vagyis naponként 91,954, óránként 3730, percenként 60. Körülbelül szintannyian születnek. Az átlagos életkor 33 év. A népesség negyedrésze a 7-ik s a felo a 17-ik év előtt hal meg. 10,000 ember közül csak egy lesz 100; 500 közül csak 1 lesz 80; 100 közül csak 1 lesz 65 éves. A fegyverviselésre képesek a népesség nyolczadrészt teszik.

△ Wajdits József könyvkereskedésében légy-papír is kapható. Ára egy ivnek 8 kr.

△ A napokban Hahóton 3 jól fegyverkezett rabló rontott be Rubanovics Mari vendéglőjébe, hol kegyetlenkedés közt meglehetősen mennyiségű pénzt, ruhamenteket s mindenféle eszközöket raboltak.

△ A helybeli katonai rögtönítélő biróság előtt oly egyén van vizsgálat alatt, ki még Sobri Józsi bandájában is szolgált.

Kaposvár.

* A kaposvári gymnasium építését Heindelhof-fer, idevaló építész vállalta el 27368 ft 46 kr. o. értékért; ezen összegbe kap még 50,000 tőglát; a jelenlegi épület egészen övé, s az elbontáshoz a hatóság rabokat enged át segítségül. Az épület még ez évben tető alá jő; s 1864-ik évi szeptember hó 1-ro kell készlen lennie.

* A híres rablófőnökök egyikét — Bergámot, ki szinte rég ideje garázdálkodik Somogy s a szomszéd megyékben a napokban lőtték agyon Bogdácsán, baranyai pandurok. Harmadmagával volt, s álomban lepettek meg; két társa veszélyesen van megsobesítve. Így csak pusztulnak a szép madarak.

* Patalonban (Kaposvárhoz két óra járás) egy nő békához tökéletesen hasonló gyermeket szült. A csudaszülött azonnal Kaposvárra hozatott. Jó volna a muzeumnak adni.

* Hogy mennyire emelkedett a birtok ára Somogyban csak egy évtized óta is, mutatja azon körülmény, hogy több helységben, így p. o. Köttsén 12—15 évvel ezelőtt 40—60 ft volt egy fertály telek (10—11 hold), jelenleg 500—600 ft o. érték.

* A Sió medrén erősen dolgoznak, melyon a Balaton lecsapoltatni fog; Sjófok előtt is csak egy homzseg a munkás. Lesz szántóföld, de mi lesz a Balatonból?!

* Ujra több nagy birtok bérbeadásáról hallunk; ha meglesz a tény, közölni fogjuk.

* Egy komikus esetet beszélünk el, mely egyik vidéken történt.

Tulipán János asztalos mester estve haza megy, ki délután réndesen Bachus fürdőt szokott vonni, és monydörgő hangon kiabál: asszony, ma megeszem az egész világot, oly dühös vagyok.

Beront a szobába, s elkezd elklözni az egyik chiffoniére-t — drum, drum, drum!...

Neje eső hangon kéri:

— Papa ne házsártoskodjál, mert minden nap ezt ki nem állom, inkább meghalok.

— Asszony ne halj meg! — öklődik a bormalom, s most meg az ajtóra került a sor: dra... dra... dra...

— Papa leugrom az ablakon, ha így szégyenítesz; ez skandalum!

— Mama ne ugorjál le; mely szavak után egy röpitett egy pintes üveget a falhoz, hogy a csörömpölés az utcára hallott.

A asszony kinyitja az ablakot, zsupsz a négy öles mélységbe!

Lonéz a férj utána, s látja, hogy neje talpon áll, s így üdvözlí:

— Egészségedre mama! fene jó macska lett volna belőled!

Megmentette szegényt a crinolin.

Azt mondják, ez idő óta az asztalos csak minden második estve követi a fentebbieket.

Nyílt posta.

Rigiczára: K. J-nak: Isten Áldja meg őt fáradozásaiért, a küldöttökön jól fogadják egymásután.

T. V-nak, S. L-ön: Lavelet írunk; eszmél jó s talpra esett, csak láss mielőbb kivételhez. A levél mindenről tudósít: június hó 20-ig valami jóval köszöntés be.

G. M-nak: Nem hogy jó borsórt, de körmöszelést sem adhatnók; jobb jó bort termelni, mint rossz verset írni.

P. G-nak, L-en: Megkaptad-e a kiadól küldeményt? tudósít.

D-nak: Ön 30—40 sorban fel akarná vettetni az egész földgömböt, s egész művében alig van egy szem lőpor. Inkább tanítani, vezélni a népet, mint a sáveknek így neki rotáni.

Ros: Kántor: Bizony rosul énekel.

Cs. J-nak, Pesten: Küldje ön az ígőretet, várják többen.

Cs. Sándornak, Császárfürdő: Irhatsz most gond nélkül, csak rajta.

R. Jánosnak: Nem lehet ha nem hisz ön, látogasson meg bennünket.

B. L-nak: A naptár még a gyárban van; s a kívántakról magunk sem adhatunk felvilágosítást. Az ígőret egyébiránt elvárjuk.

Üzimbalmónak: Ha jó volna önnek verse, sem adnók ki, míg nevé nem tudatja velünk; a nyílt térben azonban megjelentetik ön kívánsága szerént, ha minden sorért 5 krt fizet, s megfogadja, hogy többet nem ír!

Alarcz: Sajnáljuk, a mai világban megkivánja, hogy mindenki nyílt arccal járjon.

A vak: Semmikép sem bírjuk úgy operálni, hogy világot lássan.

V. A-nak, Sz. Gy-ben: Legyen minden ön akarata szerént. Köszönjük a részvétet.

Felelős szerkesztő: FODOR PÁL.

Gazdasági tudósítások.

Nagy-Kanizsa, jun. 9-én. Időjárásunk a mult hóten folyvást borult, hideg, esős volt, több helyen dör mutatkozott, a horvát és stajer határvidéken pedig erős jégverés. Most már ismét derültebb s melegebb napjaink vannak. — Az alvidéki ros aratási kilátás következtében nálunk a gabnaüzlet tetemesen javult; habár külföldi megrendelések nem érkeztek is, belföldről több kereskedő látogatja piacunkat, s gabnárak folyton növekednek, különösen keresztetik nálunk a nehéz buza, melyből igen kevés van készletben, olyannyira, hogy már 5 fton fölül is ígérnek mérejedrt. — Az árak következők: Buza 4 ft 80 kr.—5 ft 30 kr. Rozs 2 ft 80 kr.—3 ft. Árpa 2 ft—2 ft 30 kr. Zab 1 ft 80 kr. Kukoricza 2 ft 60 kr. Hajdina 2 ft 40 kr. Repeze öszi 7 ft, tavaszi 6 ft. Gyapju kétnyiru 6—8 fttal javult, egy nyiru 80—100 ft, gyengébb 70—80 ft. Ujbor 2 ft 50 kr—3 ft.

Kaposvár, jun. hó 6. Legközelebb megint jó két esőnk volt; most már egy át van ázva a föld, hogy elmondhatjuk: egy darab időig elég. Az eső most annyiban is káros volna, hogy megkezdtek a kaszálást, s a rondok vízben lennének, mi a gazdákra egyik legnagyobb csapás. A tavasz repezék eddig szépek; az esők jótékony hatással voltak: már is kötnék alkukat egyes kereskedők a jövő termésre, mi még az Isten kezében van. A mákvetésekéről több helyen panaszkodnak, hogy hibásan kelt, s a gyakortai foltozás sem ütötte helyre a csorbát. Hűvös esőnk után ójszaki, majd dunai szél támadván, a lég annyira elhűlt, hogy a lapályosok itt a bab, ugorka, kukoricza megfagyott. Jun. 1-én a fagy? Ezt is érdemes oda jegyezni, hol drágább emlekoink vannak. Az oloségárban nagy lendület jött be egy hó alatt; a buza méreje majd 1 fton emelkedett. A gyapjut még mindig potom árért kéri. Ugy látszik legnagyobb keletnek fog örvendeni a repeze. De mi rendezen úgy vagyunk, hogy a mi kelno, az nincs; a mi pedig van, az nem kéri... (m. p.)

Szigetvár, jun. 5. Jó esőnk volt, számtalan helyen a gazdag eleség megdől: a virágzás szőpon folyt le, mi a szőlőre nézve még jobban volna kívánható, mert ez vajmi kényes a térintetben; már kezdenek a fűrtök virágozni. A legszebb buzát veszik 4 fton, a rozs majd alig akad vevőre, s zab ára némileg emelkedett. Gyümölcs kovés, a cserebogár itt is sok kárt tett. Aligha jól nem tettek, kik a mult évben jól bevásároltak a szlivoviczából. (r. l.)

Nagy-Kanizsai eleség-piaczi árak: június 10-én 1863

	Nagy-Kanizsa		Nagy-Kanizsa	
	ft.	kr.	ft.	kr.
Királyliszt mássa	14	—	Bergonya	—
Zsemlyeliszt	10	—	Répa	—
Kenyérliszt	6	—	Alma	—
Kukoriczaliszt	6	—	Dió	—
Marhahús font	—	18	Szilva	—
Borjúhús	—	20	Köles	8
Dizsnóhús	—	20	Téj	5
Dizsnózsír	—	24	Lud hús	3
Írósvaj	—	48	Lud sovány	1 30
Ludzsír	1	—	Kácsa	60
Szalonna font	—	34	Pulyka	—
Háj	—	30	Lyuk	50
Dara-kása	—	16	Órko	25
Aszalt szilva	—	13	Óljás	10
Bó	—	15	Boreezet	6
Vaj	—	—	Gyümölcscezet	4
Hal	—	25	Sőr	10
Sajt közönséges	—	38	Pálinka szilva	40
			Pálinka törköly	30

Zala-Somogyi Közlöny.

Ismeretterjesztő lap

szépirodalom, kereskedelem, ipar, gazdaság, tudomány és művészet köréből.

A tisztelt olvasó közönséghez!

Egy éve lesz innen-onnan, hogy e lap megindult egész szerénységgel, zajtalanul, de azon öntudatra érett eszmék közt: hogy a provinciákat képviselni lapok kelljenek, melyek egyengetik az utat a közös, nagy nemzeti cél eléréséhez, s hatályos részt vesznek a küzdelemben, mely életfeltétele minden nagyra törő népnek.

Nem volt céljok a lap alapítóinak égre törő nagy eszmékkel (mi kevesek osztályrésze) megjelenni a küzdőtéren, s különösen a mai napokban, midőn a legnagyobb szellemóriások sziklához lánczolt Prometh-ként meggörnyednek, porba sújtatnak az események hatalmától, — de csendesen, szorgalommal művelni azt a közkeretet — a nevelés, gazdaság, irodalom, művészet, ipar, kereskedelem stb. kertjét — melyből önszorgalma után jogosítva van minden polgára a hazának egy-egy virágot tűzni kalapja mellé, vagy egy-egy érett gyümölcsöt szakítani.

Anyagi haszon sem volt a cél; mert az egyenesen fejjel menne a falnak, ki napjainkban az irodalomból nyereséget várna, midőn nagyobb — a haza szívében megjelenő — lapjaink közül is több elbukik, minden erőfeszítés, áldozat daczára.

De volt a cél: hatni a közmiveltségre; ébresztetni; az értelem, közügyek iránti emelkedettség, saját helyzetének felfogása s a szent haza nagy érdekeinek csak egy sugarát is bevinni azon alsóbb néposztály hajlékába, hol meg van a szívdobogás, de nincs mindenki benn nemes hajlam, képzettség, öntudatos ébrenlét jóra, szépre.... Megvan a lélek, de a földön jár, s nem a magasban, minél tisztább légkörben hallgatni az Isten szavát: a sötétségből megváltásra!...

Nehezek voltak az idők, mostohák a körülmények, s csak anyagi áldozatok mérlegbe vetésével állhatott meg a vállalat, hogy a lobogóra tűzött eszmékért küzdhessen, harcsohasson.

Fodor Pál ur — e lapok érdemes szerkesztője, — önként visszalépvén, nekünk jutott a tövises tér, nem vezérkedni rajta, de köznapszámosként munkálkodni, izzadni, fáradni a jókkal, a jók javával, hogy közérvel, egyesült akarattal tehesük meg azt, melynek kivételére nézve a sors- és időviszonyok ellenében egyes erők elporlanak! Közkatonák leszünk, kik a tán nyert csatáért nem is kapnak, de nem is várnak babért, hanem osztályrésztül azon öntudatot: hogy hazafiúi kötelességeiket teljesítették.

A lap képviselni fogja ezután is a megyék szellemi és anyagi érdekeit, s a politika kizárásával hoz cikkek a gazdaság, közvagyonosodás, ipar, irodalom, nevelés, művészet stb. köréből; a tárcza pedig érdekes, mulattató közleményeket, verseket ismert íróinktól; kiknek becses koszorujába sikerült újabb, jelentékeny erőket megnyernünk, köztök Kempelen Győzöt, ki tárczacikkeivel ezután is érdekeli lapunkat. Különösen tekintettel fogunk lenni hazai, s kiváltkép megyei földmivelésünk minden mozzanatára, s törekvésünk oda fog irányulni, hogy a csak közelmúlt időben emelkedő gazdaságok lapunkban ha nem is kalauzt, de bizonyos irányt — mely itt-ott kisebb birtokosainknál még igen érezhetően hiányzik — nyerjenek.

E célból igyekezni fogunk a gazdasági tudományokban kimerült külföld e részbeni elmeszüleményeit — a mennyiben azok honi állapotainkkal össze nem ütköznek — olvasóinkkal tüzetesen megismertetni.

Ez oldalról működésünk kezdetül mindjárt az I. félévben megkezdjük Dr. Löffler Károlynak Berlinben megjelent, s a gazdasági ügy a tudományos világban nagy elismerést aratott „Ésszerű Gazdaság” című művének sikerült fordításbani közlését Rényi ismert tollából.

Magáról e műről elég legyen röviden felemlíteni, miként abban a gazdaság minden művelete a kipuhított és megállapított természeti törvényekkel kapcsolatba hozva, azokra bázisozva tárgyalatik, különösen meglepő e műben a természettudományoknak az élettel szoros összefüggése, mit a szerző gyönyörűen megoldott.

Adunk levelezéseket a birodalmi főváros, a haza szívéből — Pestről s a megyékből; újdonságokat; piaci, kereskedelmi híreket azon pontokról, melyek a nagy gazdáközönségnél érdeklél bírnak.

Teljes erőnkől korbácsoljuk ezután is a bármilyen téren magát felütő charlatanériát, míg tisztelet és züldágot nyújtunk az érdemnek, mely a szeretett haza, közügyek és nemes célok iránt hevült, a legutolsó pórkunyhótól, fel a palotákig.

Seregeljünk hát egybe a jó ügy körül! Szent feladatunk: minden sánczot elfoglalni, melyekben a nemzeti vagyonosodás, gazdaság, irodalom, általános miveltség, ipar stb. előnyére elfogadhatjuk a haladó kortól felajánlott küzdelmet.

Istenem! ha már a politikai téren nem szerepelünk, nem százszoros szorgalom és lelkesedéssel foglalandó-e el minden ut, mely nagyság-, jólét-, vagyonosodás- s boldogságra vezet?! Nem kell-e mindent megtennünk más téren, hogy a rohammal haladó mivelt népektől hátra ne maradjunk; hogy ha a nemzetre jó vagy rossz sors vár, — készen legyen erőben, gazdagságban s szellemben magasban!!...

Hála azért azoknak, kik a megyékben a nemzet számára nyitva levő utakon buzdítják, vezérlik a népet; kik az elfásultságban érdekléltséget kéltének a közügyek iránt, s vért lüktetnek a szív felé dobogni... Vágyat adnak a lelkeknek emelkedni....

Kik megkondulnak időnként, mint a nagy harangok, nem azt jelenteni, hogy nyugvó-ünnepe, hanem közös munkanapja van a nemzetnek...

Tehát imádsággal, ügyszentséggel, szorgalom és Isten áldásával előre!

Mi megteszszük a magunkét; s ha elesünk a részvétlenség miatt, boldogít a hit: hogy fáradhattunk a közjóért, s hogy a lobogó nem összezúzva, csak bevonva van, idővel — a közrészvét mellett — magasabbra emelendő... Mert nem lehet összezúzni azt a lobogót, mely a haza és közboldogság érdekében tetetett lengővé!... Isten s a haza nevében!

Kelt Kaposvárott 1863. május hava 28-án.

ROBOZ ISTVÁN

mint a „Zala-Somogyi Közlöny” felelős szerkesztője.

A fentebbiek után nincs más mondani valóm, mint felkérni a nagyérdemű t. olvasó közönséget, hogy tőle kitelhető módon pártfogolja lapunkat; én mindent el fogok követni, hogy az a legesinosabb alakban, s a mostani nagyságban a kitűzött határidőkön pontosan megjelenjék. Előfizethetni vidéken minden cs. k. postahivatalnál, s N.-Kanizsán könyvkereskedésben, egész évre 5 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 70 krjával. Hirdetések a lap homlokán közölt árért, s tetemesen alább szállítva, gyorsan közöltetnek; a díjak, ugy az előfizetési összegek bérmentesített levelekben alulirtohoz küldendők.

WAJDITS JÓZSEF

mint a „Zala-Somogyi Közlöny” kiadó tulajdonosa.

Kaposvár jun. 18.

Szerkesztőem alatt e lap mai száma levén a utolsó, midőn az érdekes munkatársak, tisztelt olvasó közönség a mindazoknak, kik e lap erkölcsi és anyagi gyámoltására befolyással voltak, hálás köszönetet mondok: ez éven át vezetett tiszta jószándék igazolásául szabad legyen a lap pályájára vetett rövid vissza pillantással némi megjegyzéseket tennem.

A vidéki társadalmi közlönyök nem mindig és mindentűl, a vidéki tisztán politikai lapok pedig — véleményem szerint — sehol és sohasem feltétlen szükségesek. Nálunk azonban, és tizetesen a jelen időben a vidéki társadalmi közlönyöket nélkülözhetleneknek tartom, nem azért mintha az irodalommal ambitionálni akarjunk, hanem mert tudom, és soha sem titkoltam magam előtt azon javítandó fogyatkozásokat, melyek — az előre haladt nemzetekhez képest, a felébredt közszellem és eselőkív életrealitás-ig: időnként megújuló hiányai miatt nálunk a cultura, az általános művelődés, a tudomány, általában a közhaladás elé mért téren észlelhetők. E téren nem bágyadtan és tétlenül, de a munka erejével bizakodva kell állanunk, mert a világ nagy versenye elseper — — —

Ki azt hiszi, hogy a politikai száraz elméletekkel pusztá ohajok közt foglalkozni elég arra, hogy politikai átalakulás legyen — nagyon usalatozik. A politikai átalakulásoknak a socialis élet friss ereje — mely teremti az anyagot — rakja le alapjait, erről nemcsak Róma és Athenae, de az ujkor előhaladt népei is tudniának szólani. A boldogságot külérítkezés nélkül önmagunk személyében találni fel, közönnnyel vonulni el a közversenytől és dugott kezekkel várni mit hoz a jövő — kényelmes állapot talán, de gyümölestelen s oly helyzetbe teszi a népeket mint begöngyölyt zászló, melyet — innét vagy onnét jövőn a szél, ha kedvező is — igen nehéz kibontani! —

Még nem vagyunk hát túl a Rubiconon, de azon szép haladás is, melyet negyven év óta fétünk, minden téren a socialis élet azon elevenségének köszönhető — mely nem a kicsinyes gúnyra és gyűlöletre, de az egyetértésre kereste a forrásokat, s utóbb a politikai élet szabadságát teremtette meg.

Tökélyesülni oly bajos dolog, hogy e felé közeledni is igen nehéz, akkor kívált, ha a eselkés tere el van zárva előttünk. De a társadalmi haladás tere minden nép előtt szabad, az itt kifejlett pezsgő élet; hangyaszorgalom- és életrealitással tesszük túl azon akadályokon, melyet némelyek maga a társadalmi élet kifejlésének moridanak akadályainul stb. stb.

Midőn más vállalkozó hiányában egy évvel ezelőtt vezetésem alatt megindult e lap, az el-

mondott gondolatok jelölték ki az irányt, melyen haladnia kell, ugy levén meggyőződve, hogyha a nyilvános közlönyök a közszellem ébresztésére hatnak, nem tévesztheti a cél és eredményt leginkább egy vidéki lap azon körben, melyben él és mozog.

És ha ily rövid életnek volna nyoma? az érdem nem az enyém, az a nagyraecsiült munkatársakat illeti, s ha mégis maradna fenn számomra valami, elengedek mindent, csak azt tartom fenn, mely egyet megillet azok közül, kik arra méltatták a lapot, hogy társalogjanak velem.

És most — midőn a szerkesztés avatottabb kezekbe megy át azon hitben és reményben, hogy a közrészvét még melegebb leend, őszintén kívánok — tisztelt utódomnak: kitartást, sikert; s e lapnak, melyet az életbe mint ruhátlan ifjút bevezeték, azt, hogy vele még mint gazdag öregurral is találkozhassem.

Üdv és szerenese mindnyájunknak!

FODOR PÁL.

Néhány szó a népnevelés ügyében.

Kinyílt a természet, melynek örömet e föld minden lakosai, de különösen az emberek élvezhetik. Eljött az idő, mely megmutatja a szorgalmas mezei munkásnak, mint lesz megjutalmazva fáradozása a minden jók adójától, mely — ha csak Isten által reá bocsátott csapás által el nem raboltatik, reményvel tölti el a munkás szívet a jövő bő aratásra. — Valóban összefüggésben áll a természet tavaszi kifejlődése a munkás embernek, s különösen az iskolatantó mindennapi foglalatosságaival, melylyel iskolája körül látjuk őt foglalatkoskodni. Tekintsünk a jó — és szorgalmas tanító iskolájába, s látni fogjuk, mint vet késő őszől kezdve — tavaszig köréből iskolájába összegyűlt kicsinyeknek szívébe oly magot, mely — ha szorenese kifejlődése leend, — egykor oly gyümölcsöket hozand, mely neki bő elégtételt fog adni fáradozásaiért. Tekintsük a jó tanítót, midőn szorgalommal s türelemmel várja munkájának, reá nézve ugyan esekély érdemet hozó kifejlődését. S miután eljött az aratás, megpihen s nyugodt lélekkel mondhatja: eddig terjedt iskolámnak ez ővi korszaka, s érzem, hogy némileg eleget tettem kötelességemnek! — De elég e ez? Vajjon az élni — és pedig becsületesen élni kívánó embernek csak ennyi a feladata: tettem s megelégszom? Nem így felel nekünk egy sok igazságot magában foglaló arany mondat, nem így terjeszti elénk életfeladatunkat, midőn azt mondja: „ugy dolgozzál, mintha örökké élnél s ugy imádkozzál, mintha mindjárt meg kellene halnod:“ s ki hűen akarja eze: életfeladatát méltányolni, annak e szerint is kell eselkednie. Mert elég-e az, ha munkánkat, mely egy évre volt elibénk szabva elvégeztük, s további jövőnkrol ne gondoskodjunk? Vajjon midőn a mezei munkás az ő aratását, vagy szántását elvégzi, nem gondolkodik e, hogy mikép vihete ugyanazon munkát máskor kevesebb izzadás és fáradsággal, s mégis eselzserűbben véghez? erre igennel felelünk. Igennel kell pedig arra is felelünk, hogy miután halad a világ haladnak a nemzetek, a művészetekben — s általában a kiképzetség után törekednek; haladnunk kell nekünk is. Haladnunk kell nekünk különösen tanítók-

nak a népnevelés tökéletesítésének ügyében; s mikép vithetünk ezt ki eselzserűbben, mintha kölcsönös esz — s erő megfeszítésével oly alapot vetünk meg, mely biztos eszlelhez vezet beennünket. Igy eselokedünk mi — Somogy megye ev. tanítókar — összegyűlünk május 5-én Porrog sz. királyi esz — hogy nagyobb részűt bevégzett ez ővi munkáink után — felcsereölve s egymással közölve véleményeinket, s torveinket, uj eszméket gyűjthessünk jövőbeli munkáink minél eselzserűbbeni kivitelére.

Valóban szép midőn Somogyvármegyéből, melyről távolabb megyékben nem egy gúnyos megjegyzést hallhatni — jönnek ily hírek, melyek előre is megőzafolják reánk nézve nem eselzserűbb állításokat; szép, hogy Somogyvármegye ev. tanító kara az, mely ugyan esekély fejet számlál, s mégis előre törekszik a jó esz üdvösben; szép, hogy a somogyi ev. esaperesség egyházférfiai — azok, kik ugyan távolról melegeznek, s éreztetik jótékonyhatását a számunkra meggyújtott világitó tűznek s mégis annak áldást hozó melegtől áthelyölve, sok népesebb egyházmegeyét túlhaladnak szorgalmuk által. Ha tekintjük egyházkerületünk megeyét, még igen esekélynek találjuk azoknak számát melyekben a jó eszle tanítói értekezlet kivihető lett volna; s megeyékben már némileg biztos állásba helyoztatott — s eredmény is látható, mert ha az itt-ott létező szakra egy csomóba rakatik, megizzad egymástól ujra mind, s nem kell kételkednünk, hogy az hamar kialszik. — Ugy van a tanítókkal is — ha soha egyik a másikkal érintkezésbe nem jön, s sommi ujat nem tapasztal — a régít meg-unja, kívül kebele s a népnevelés sz. ügye iránt hideg lesz.

Együttlétünk végzetével csak egy sajnos hírrel lepetett meg a tanító kar, mely nem csak miránk protestans egyháziakra, de honukat, nemzetüket, s a népet szerető, annak boldogsága előmozdítására törekedő minden rondü megeyi közönséget — sajnáló eszettől tölt el, mert ev. esaperességünk egyik népesebb gyűlekezetének lelkesze, tanítói értekezletünk eddigi elnöke, a népnevelés ügyének fáradozatlan előmozdítója Sz. S. lelkesz ur körünköl eltavozik. Adjon Isten helyébe ismét egy ily indulatu buzgó férfit megeyéknek, — a távozó lelkesz urnak pedig nemes keblébe továbbra is erőt, hogy leendő hivi között ugy fogadtassék, mint körünkben fogadtattól Adjon Isten a népnevelés ügyében fáradozóknak szilárd pártolókat!

Egy tanító.

Balesemények Bácsmegyéből.

Az e f. máj. hó első napjaiban Baján a vendég-löben szállásoló, s a bajai egykori urodalom részleteit megvásárolt vevőköl kölcsön szerződéseket tevő belga bankár Nothou ur, amint alkonyodáskor egyik látogatójának a kapniú kísérése után szobájába visszatért, — egy bajai péknok rosz erkölcsi s eszégéres magavisoleti részeg fia által megtámadtatott es megvéreztetett.

Sajnos, hogy az ilyes, az egész nemzetre szögyenthozó mauvais sujet-nok kiűzetése es deportatioja végett Cayene-je nincsen Magyarországnak.

Az e vidéken Márja Gyűdi Rigiczán átmonó, s itt megállni szokott bucsujárók processiói között, az almási a legkitünőbb szokott lenni; már csak azért is, hogy ezen ajtatoskodók nem ugy mint a többi helységebeliek gyalog, s csak néhány kocsi kíséretében, hanem ezek a bucsujárókat kinszólag kocsin végezik. — A bucsujáratra egybegyűlni szokott kocsinak a százat is megközelítő nagy száma, azután mind

TÁRCZA.

Byron.

(Töredék.)

Hatalmas szellem, melynek óriási szárnya
Ezer világ felett lebeg...
Itt kőbe száll... a mig amott
Daemonok királya!
Villámfutás eszméje. Csillagként
Szakadt a tiszta égből; gondolatja
Egy fénylő meteor.
Dolejhatánu jóslata. Igo
Minden szava a kárhozatról.
Fájdalma mély, kaczaja mind epe;
Mosolya gúny, hízelné nem tudott.
Szemének lángtűze villámcsapás,
Melyet Typhon Aetnából raza ki.
Sóhaja őt világ-fájdalma.
Alma egy varázstükör —
A melyben kéjdús Porik lengenek.
Eszménye földi istenség.
Szerelme Afrikának hő loze,
Számum viharja;
Szerelme az őji szellők esőkje,
A virágok titkos lohellate, —
Ezer istonségnek imádása;
Szerelme Naplita forrás —
S halála nem halál,
Élete örök élet...

Hulló csillagok.

IV.

— A legkeserűbb érzések egyike a földön, ha az ember a nyugalom óráiban egyedül érzi magát, jóbarát és hajlék nélkül, melyhez a szív ragaszkodjék.

— Minden tevékenység, mely kedélyünket felizgatja, könnyen hatalmat nyerhet fölöttünk, mi életünkrol éppén ugy válhatik káros, mint hasznossá.

— A folytonos elmélkedés a fölött: mi lenne jobb? olfeledheti azt, a mi jó!

— Ha erőszak által akarunk sziveket megnyerni — mitsém végezhetünk: ily esetben meggyőződésre kell birni s nem kinszani.

— A mi a fátyol a szépségnél, az a szerénység az erénynél: még jobban kiemeli szépségét.

— A redők ösvények, melyeken az eltünő képzelet az érkező tapasztalással találkozik.

— Az ember rendszeren jobban örül, ha megszűntünk neki roszat tenni, mintha jótéményinket nem folytatjuk.

— Mi az ember? A természet leggyengébb, de gondolkodó nádszála.

— Három dolog kezdetleges es egyidejű: az ember, a szabadság s a belátás.

— Ki önmagát jól ismeri, nem fog másokon gáncsolni valót találni.

— Szeretetünk indító oka Isten, határa mértéktelen.

— Az élet vigjáték azoknak, kik nőzik, s szomorujáték azoknak, kik érzik.

V.

— Modorunkat a társaságban, jellemtünket magányban képezzük.

— Mondj igazat, érezd is; de valahányszor szükség kívánja, olhallgatniis tudd azt.

— Családfa érdem nélkül olyan, mint a léggolyó, mely súlya híján emelkedik.

— Kit nem szenvedhetünk: még egyszer jól — százszor értjük roszul.

— Gondolataink nem akkor jönnek, mikor óhajtjuk, hanem ha ők akarnak.

— Gyászolni annyi, mint Istennek nem hódolni; a gyászoló mindig azon akar csüngen, mi nincs, s többé nem is lehet; folyton keres es soha sem talál.

— A léleknek nagy nyavalyája a meg-hidegülés, mely félelmes bajt, hogy az ember kikerülhesse, a léleknek folytonos, élénk mozgását nemcsak munka által kell fentartani, hanem baráti es más ügybeli érintkezés által is kell szítanunk.

anyai kocsi nagysága, erős alakja, a rájuk tett sátorok szorgos készülete, a kocsi elébe fogott nagy, erős s jó tartott lovak szépsége, de különösen jól ruházott szűlőseinek külseje nemesak a figyelmet magukra ragadják, hanem Almás mezővárosa lakosának vallásosságát és ájtatosságát hirdetik, úgy egyszerűen annak vagyonságáról és jólétéről tanuskodnak.

Ez időn különösen május 12-én ezen kocsi a rigiczai római kath. templomnak tágas terét nagy számban borították; miután Almásról sok kocsi jött mostanában a mára várt érkezésük előbe. — Ezen kocsi egy vérről burított tórt hoztak a tőszomszéd legyeni pusztában a pesti országútban levő sindelesi csárdából elaléltan a rigiczai község házához. A helyből mindjárt előhívott, igen érdemes és ügyes orvos még életet sejtve az elaléltban, sobeit bekötöztette s a szerencsétlent magához hozta, a részere szolgált gondos utánlátás mellett most már remény mutatkozik felüdüléséhez. — A baleset pedig okkét történt: egy a földről az alföldre munka végett lejárni szokott Nyitra megyei csomó tót a mondott csárdában reggelire befordult, midőn egy a vidéken hirhadt ott olalkodó betyár a sérelmezett betjárt kérte; melyet, hogy az átengedni nem akart, a betyár éktelen a tótok ellen szót szidalmak közt neki rohant s éles kését a tótnak karja vastag husában a könyökön alul úgy ütötte, hogy a hegyes kés a vastag huson keresztül hatván, egy rántással a szerencsétlennel minden közbe eső ereit ketté vágta, — mire a tótnak gyáva társai elrémülve szét futva, a gonosz betyárt elillanni engedték. S úgy míg a sérült ide hozatott, az alatt több óra eltelt s az elfolyt vére okozta elgyengülését annyira, hogyha még éppen idejében az orvosi segély elmarad, az ember halál fia. A megugrott ezinkos a hatóság által nyomoztatik, de még kézre nem került.

Idősb rigiczai KOVÁCS JÓZSEF.

Zalamegye, Hahót, június 9-én.

Folyó évi május 23-án délutáni 4 óra tájban valósgos trójai veszedelem volt nálunk, melyet csak látni, de loirni legűgyesebb toll is elégtelen; ugyanis: Szentanuk állítása szerint az alsó-hahóti falu közepén egy lakóház közelében — holmi szalmás trágya kigyulván, a csakhamar feltámadt forgószél rendkívüli dühöngése által egyszerre több ház s gazdasági épületek lettek tüzlánggal borítva, clannyra: hogy a kimondhatatlan gyorsasággal terjedő tűzvész az írt község felső felét alig félóra alatt földig lehamvasztotta; a még ily nagyságban soha nem látott tűzhez sem közelíteni; — az épületeket s ezekben találtatott ingóságokat pedig megmonteni annál kevesebb nem lehetett.

Ezen szerencsétlenséget nevelte azon körülmény is, hogy a népek legnagyobb része kinn a mezőn és a szőlőhegyekben munkával foglalkozván, mire a tűzvészt észrevették, már csak leégett kedves lakóházaik pusztá helyét találták, — nem maradván egyébök a rajtaválójoknál. Vérző szívvel kell a valóban borzasztó tűzvész által előidézett ama vérfagyalaló körülményt is felemlíteni: miként többben a személyek közül a lángok elől menekülni akarván, kezeiken s lábainkon égés fájdalmat szenvednek, — egy a többi között egészen elégett; — egy másik férfi pár nap múlva lett az égés áldozatja, több szép ökor s borju, sörtes, és számtalan baromfi égtek hamuvá; ha éjjel történt volna a szerencsétlenség, hány ember és állat lett volna a tűzvész áldozatja? — Így is körülbelül 44 jobb módú szorgalmas s több tagból álló becsületes család jutott véginségre, ezenkívül számos

háznélküli zsellér s lakos lett földönfutó nyomorulttá. A földig leégett ház és sokrendű gazdasági épületeket meg sem lehet becsülni, — mégis a tűzvész okozta károkat a szakértők körülbelül nyolcozanezer forintra tezik; el lehet képzelni, mily hosszú idő múlva szedheti magát össze — annyira mennyire is — ily kiáltó inségre jutott számos család, kikkel, a tettekben élő nemes emberbaráti szeretet, a nagy nyomort és kiáltó inséget enyhítőleg feledtetni, adományokkal siettek a szt.-lászói jólelkű szerzetes atyák 44 kenyérrel s 2 frttal; a szt.-mihályi nemes szívű hívek, valamint a szt.-balázi jó szomszédok, szinte jelentékeny élelmi szerokkal.

E jó lelki emberbarátokat ugyanazon nemes szívűséggel, még adomány is követte — 100 frt o. értékben — n. t. Muraközy János helybeli derék lelki pástornak siralmas jelentése folytán — a mlgs veszprémi káptalantól, kinek, valamint a többi nemes adakozóknak legmelyebb hála köszönetünk kintűn tiszteletünk mellett nyilváníttjuk, azon imáinkkal: hogy a nagy Isten védje kedves hazánk minden egyes községeit az ily borzasztó tűzvész- és szerencsétlen eseménytől!

PULAY KÁROLY, elemi tanító.

Vése, június hó közepén.

Biztosítsunk! Valóban üdvösebb, s hazánk népét egyaránt boldogítóbb célú nemzeti alapítvány nem létezik, mint „az első magyar általános biztosító társaság.” Ugyanis ezen intézet segédkezet nyújt mind szegény, mind gazdag boldogsága fenntartásának eszközlésére. De bármily jó és szent célú legyen is ezen intézet, s bár hinnem kell, hogy oly elhanyagolt helyiség nincs hazánkban, melynek lakosai a fennevezett társaság irántunk való legszentebb törekvésén, s törekvésének célját ne ismerné: mégis szomorúan kell megemlítenem, hogy nagyon csekély azon helységek száma — még Zala-Somogy megyékben is, melynek polgárai — szegény vagy ur — felhasználta volna ezen jó alkalmat, fáradsággal s vesződséggel szerzett vagyoniának megőrzésére. Így pedig azon oknál fogva vagyok bátor nyilatkozni, mert sokszor hallottam ez évben, hogy ezt vagy amaz a határt elverte a jég, — itt vagy amott tűzvész volt, ennyi és ennyi család lett szerencsétlenné, mert vagyoniuk nem volt biztosítva. Hasonló hírt hallhatunk most Véséről is, mely helység határa termékének egy részét június hó 5-én oly temérdek jég verte tönkre, hogy másnap délbén is lapáttal lehetett volna merni a jéget. Nevezetesen t. Véssey Lőrincz ur birtokának őszi terméséből talán $\frac{1}{10}$ része leend, mint mennyi különben lett volna, a polgárság mezején is tetemes kár lett. Megemlítenő, hogy a fennevezett helységben, már másfél év lefolyta óta van a szinte fennevezett társaságtól agynökség, s eddig még egy biztosító sem jelentkezett. Itt a példa ismét hazám polgárai! Használjuk a javunkra célzó alkalmakat!

M. J.

Egy bajor hóher emlékirataiból.

1723.

Május 6-án kinpadra vontam egy 24 éves fiatal, rozsz életört.

Május 8-án folakasztottam egyot, tolvajságot.

Május 12-én két 19 éves hajadont fejeztem tolvajságot.

Május 13, 14, 15, 18 és 19-én vasárnapot kivéve mindennap végeztem ki cigányokat; nyolczat felakasztottam, hatot kerékbetörtem, hármát megégettem. Requiescant in pace!

Május 20-tól 28-ig semmi hivatalos dolgom nem volt; hébehóba lovat gyógyítottam s a parasztnak orvosságot és irakat készítettem.

Május 29-én kioztam, úgy 30-án is, valamint jun. 1, 5, 8, és 9-én; 10-én fejeztem, 12-én kikorbácsoltam, 14-én bélyeget sütöttem.

Ez emlékiratok utolsó lapján ez olvasható:

Szerencsésen kivégeztem az idén házzal bíró parasztot 16-ot, zsellért és napszámot 30-at, foglalkozás nélkül való rozsz embert 40-ot, kikorbácsoltam 18-at, bélyeget sütöttem 10-re, kioztam 40-et. In summa kivégeztem, kikorbácsoltam, megbélyegeztem és kinpadra vontam 154-et. Omnia ad maiorem Dei gloriam!

Ugyano bakó következő tartalmu levelet irt egy komájához:

— Kedves komám! Örömmel értesitem, hogy Isten áldása van velünk. Ez évben szerencsésen ment dolgom, az Isten hatványozott gonosztevéit küldött, kiket mind szerencsésen exequáltam. Ha így megy, amit remélek is, s amiért Istent naponként kérem, akkor még becsületesen rendbeszedhetem dolgaimat. Három év óta, mióta bakó vagyok, szerencsém volt körülbelül 300-at kivégezni. A jó Isten többet is küld még nekem. Ha 900-at kivégeztem még doktor is lehet belőlem. Adja Isten. Akkor majd becsületes emberek közt is megfordulhatok. Isten veled komám!

Azt sehol sem olvassuk az emlékiratokból, hogy a véres kezű ember aludni tudott volna. (Hrtbgy.)

Hírek és események.

△ Hazánk sok helyéről azon szomorító tudósítások érkeznek, hogy szárazság miatt nincs takarmány; mi arról nem panaszkodhatunk, mert csak a város utcaárákából felnövő fölösles fűvel meglehetően egy gulyát hizlalni.

△ Egy helybeli ácslegényt, ki nem rég vezette aráját oltár elé, a napokban a gerenda összezuzott, minek következtében két napi kioldás után kimult.

△ Egy vidéki földbirtokos 12-éves fia, ki a helybeli gymnasiumba jár, mádráfőszök után mászott fel egy jegenye fára s mintegy 6 ölnyi magasságról leesett. Eszméletét vesztvén, folyvást azon kérdéssel ostromolta később környezőit, hogy „ki esett le a fáról?” Most azonban már javulófélben van, mert tetemes sérülés nem érte.

△ A város dobja jelenti, hogy a lazsnaki vendéglőben 14 kr a hus; csak közelebb volna, többen is kifutnának a 18 kr elől.

△ A helybeli „egyletkert”-ben szép kivilágítás volt, különféle színű gömbök s néhány száz kisebb lámpával ökeskedett a különben is igen csinos kert. Csak az a kívánatos, hogy annyi fáradság és költséget a látogatók száma kárpótolja a vendéglőt. Mint halljuk többször is fogja ismételni.

△ E lapok kiadója tisztelettel adja tudtára a t. közönségnek, hogy könyvkereskedésében bármely hazai lapra előfizetheti, mi pontosan teljesítetik.

△ A csendőröknek ismét sikerült Nagy Antal nevű rablót, s az ő zsimboráját elfogni. Találtatott nála szép fegyver, egy aranyóra s aranygyűrű stb. A rögönitő bíróság vizsgálata már fölötte.

△ Városi tanácsunk már több ízben kiadta az önrendeletet, hogy a gabnával ide érkező somogyi fuvarosok ne hajtsanak lövésztében a népes utcazón keresztl, kivált délután, mikor hegylétől exaltált fejjel nyakrafőre sietnek hazafelé, minthogy azonban e rendeletnek mindeddig nem sok a sikere, elhatároztattott hogy a somogy megyei hatóságnál fog ezen rendelet közzétételéért lépés tenni.

— Sohsem vagyunk inkább kisértetben, mintha azt véljük, hogy abban nem lehetünk.

— A természet s eszme el nem különbözhetők egymástól a nélkül, hogy az élet a művészzel együtt feldulva ne legyen. Ha a művész az anyagról beszél, mindig alattomban az eszmét is érti, a nélkül, hogy annak tudatával bírna.

— A rendetlen kedély az észnek és ítélőtehetségnek rendetlenségét vonja maga után.

VI.

— Titkot akárkinek felfödözni: gyöngeesség.

— Egy szabadon gondolkozó fő, bármint tettei és titkolja is el magát: annyira még sem fog soha bolondnak látszani, hogy ez utóbbi őt magához hasonlónak tartsa.

— A szenvedély gyakran kénytet: hogy némelyekben helyeseljük, a mit másokban rosszalunk volna.

— Az erény nem a szokásban, hanem a cselekedetben áll.

— Az élet sem gyönyör, sem fájdalom; hanem fontos ügy, melyet viselni és becsülettel bevégezni tartozunk.

— Mi sem aljasb, mint a személyes hibák és a felekezetedeskedés; mi sem galádabb, mint

ezen eszközöket használni azok megutáltatására, kiket nem szeretünk.

— Szeretet és gyűlölet: fény és árnyék — egymással örökös küzdelemben.

— A szerencse olyan, mint a biborrózsa, melynek szépsége dacára megvannak tövissei is, mikkel megsebez.

— Az érzelmek csillagok, melyek csak tiszta égen fénylenek; az ész ellenben delejtű, mely akkor is vezérel, ha a csillagok nem fénylenek.

— Minden menyasszony — anyjának menyasszonyi ruhája.

— Nincs remekmű, mely az anya lángelméjének s izlésének több becsülést szerezne, s melyen naponta többet igazítani és csiszolnia kellene — mint leánya!

— Mindenki tudja: mikor beteg a test; de vajmi kevesen, hogy mikor a lélek!

VII.

— Kétségbeejtő veszélyben rendkívüli orvosság kívántatik. Hogy mindent megnyerjünk: mindent kell kockáztatnunk.

— Valódi szépség- és kellemnek sohsem szabad vágyakat ébreszteni; hova ez végül, ott vagy a szépség nélküli méltóságot, vagy a szemlélt az érzelmek erkölcsiségét.

— A szerelmes nagylelkű és önző egyszersmind. Nagylelkű, mert tárgyától mitsem kap és mindent ad; önző, mert tárgyában mindig csak önmaga az, mit szeret és becsül.

— A boldogság virága csak azoknak nyílik, kik a megelégedés magvát önmagukban hordozzák.

— Mindenkinél szükséges a gond, fájdalom és óhajlás némi teret, hogy miként a hajó — egyenesen és szorosan haladjasson.

— Ki korán a kellemes hangulatával nem bír: mindazon bajokat elkerülni, miket az magával hoz.

— Az idő jelképe az örökkévalóságnak.

— A láng érez csak egy emelettel lakik felebb, mint az örökség.

— Minden, ami nem természetes — tökélytelen.

— A szerencse álom; a fájdalom valóság.

— Azt mondják: a bajokban ritkák a barátok. Ez igaz! Alig költünk valakivel barátságot, máris bajban van és pénzt kér tőlünk kölcsön.

— Kevés ember gondolkodik, és még is mind akar véleményvel bírni.

Közli: G. K.

Kaposvár.

* A napokban tartott meg a jutaluakkal összekötött szántásverseny Kaposmérőben, s az első jutalmat — ha jól vagyunk értesülve — 2 db arany és 10 frt. o. ó. gf. Somssich Imre ur bérese nyerte; nyert Somssich Lőrincz uré is, s egy méroi polgár.

Nem kell említenünk, hogy az ily versenyszántások a megyei gazdasági egyesületeknek legszebb eszméi, legelső gondjai. A nép megtanulja, hogy nem elég kaparni a földet hanem jól kell művelni, ha azt akarjuk hogy azéles búzánk legyen. Nem siker, hanem 5-6 hüvelykes szántás, egyenes barázdák, egyforma földforgatás jó vasekkel, s nem holmi Noe korabeli üszőkös eszközzel, melyet a sudár és bimbó arra ránczolgat, merre neki tetszik, — áldják meg a földet. A népet fogékonyvá teszi a szorgalomra az áldás, mit földje hoz, s önhaszna. Az a pár arany; mit nyer, feledhetetlen marad még gyermeke előtt is. Ünnepet, örömet visz házához. A czélszerű gazdasági eszközök meghonosítottak. Szóval: népünk e téren vezéreltetvén, oktattatván, hazai földművelésünk, gazdaságunk oly lendületet, virágzást vesz, hogy az idegennak még több oka leend irigyelni földünk gazdagságát.

* Hess J. festő telepedett le Kaposvárott: alapos tanulmány, szabadság, könnyűség s élénk képzelet jellemzik műveit; megérdemli, hogy a szülék figyelmébe ajánljuk, kik e téren képezetni akarják gyermekeiket.

A kaposvári tagozók közt az egyeség megtörtént; most már következik a földek kihalítása. Valahára!

* Junius hó 11-én 24 R. fok meleg. Elég kiállni, kivált azoknak, kiket más körülmények is izzasztanak.

* Kérjük tisztelettel érdemes munkatársainkat, levelezőinket, érdekesítékek czután is becses küldeményekkel lapunk hasábjait. Ki előtt a közjó áll, az minden időszakban isméri kötelességeit. Azon tisztelt levelezőink, kik tán lapunktól megvannak tudósításait, tudassák velünk, hogy a tiszteletpéldányt annak küldhessük, ki helyökbe lép.

* Junius hó 14-én nyitott meg a Lajpnik féle kávéház, mely a mennyi eleganciával, kényelemmel van berendezve, hogy méltán megérdemli a látogatást azoktól, kik óráikból a kávéházak számára is juttatnak. Kaposvárott egyelőbbiránt — kivált nyári havakban — nem igen ostromolják a tekeasztalokat.

* Alig pár napja majd vajjá olvadt az ember a nagy melegben, midőn e sorokat írjuk, farkas bundás egyének is látunk ablakunk előtt elballagni, kik hosszú és vörös orral üdvözlik e tarka időjárást.

* Ajánljuk az illetők figyelmébe a Szarvas fogadót, hol bor és pipaszó mellett majd minden vasárnap befokosoznak egypár fejet; mintha olyan olesó volna a fej a mai világban?

* Ki felbős idővel is akarná látni, milyen a holdfogyta, nézze meg Mautner pék kiflicit, melyek úgy elfogytak pár nap alatt, mintha az áldott Komogyót is éhség fenyegetné.

* városiak közül sokan ki a vidékre, a vidékiek pedig a városba jönnek eprészni; ur Isten, melyik edesebb?

* Mogint kóborol a vidéken egy ipar lovag, ki franczia, német nyelvet beszél, s a legnagyobb szemtelenséggel követeli a meglepett háziuraktól, hogy ismerjék el, mikép már találkoztak egymással; utóbb kislát a nagy ismeretség titka: kitarja mind a két tenyerét, és pénzt kér. A legyek is most legszemtelenebbek.

* Somssich Pál, hosszabb távollét után megérkezett Simonfára; rövid pihenés után a korithuiczi furdőre megy.

* A kaposvári toronyórát valahára csinálja egy — lakatos; illő is, hogy már egyszer tudjuk: hányat ütött az óra?!

* Ide írjuk azon tinta készítését, melylyel irt betűk 6-8 nap alatt a papírról elonyésznak. Sok szerelmes fogja használni, ki oly ígéreket tesz, melyeket megtartani nem akar. Egy darab salanizát 4-5 napig tartás választóvizben; aztán adj hozzá finom port azon kémkőből, melyet az aranyművesek használnak. S hogy a csaldótt hőlgyek az ily lovagokat lefőzhesék, közöljük azon mentőszert készítési módját is, melylyel csak meg kell nedvesíteni a papírt s az irást olvashatjuk. Egy palaczkban pállaszt 4 lat tört gubacsot 3/4 font fehér borral; tégy azután hozzá 1/4 lat citrom szeszt, és szűrd le.

* Legközelebb vett értesülés folytán Sörnyén a marhavászt kiírták. Adja az ég, hogyha már meg nem czáfolhatjuk is e szomorú hirt, — mielőbb megszűnjék a nagy gazdaközönséget ez általános sújtó csapás.

Nyílt posta.

C. K-nak: Ugyan merre jár ön, hogy hírt sem halljuk: kérjük becses sorait.

Sz. L-óra: Nem kapunk választ? olvassd el az előbbi szám nyílt postáját.

V. A-nak, Sz. Gy-ben Szeretnénk tudni az eredményt „Puncs” Tegyük el a tölre, most nagyon meleg van.

„Szeretjük egymást.” — Jobb ezt csak úgy négy szem között elmondani.

T-nak Kanizsán: Az utolsó találkozásnál tett ígéretek számlátunk.

B-nak, Zalában: Választ nyersz, mihelyt elvirágoztak a szőlők.

„Az ujkori jót” — közölni fog. „Mít álmadál?” az utolsó strofa elhagyásával igen!

T Boldizsárnak: Hát ez vers? —

„Járja már a pantalló. Végek van oh szabók!” — és versfaragók!

D. K-nak A folytatás majd nagyon megavasodik, ha még sokáig marad.

Árgusznak: Nem így kell czáfolni; különböztess meg ön a tollat a somfabottól; azt a szellem, ezt a kéz emeli.

Turulnak: Sokáig kell várakoznunk.

A „Hölgyfutár” t. szerkesztőjének! Nem kaptad tén a küldeményt, hogy semmi hang?

Fr-nak Kanizsán: hol maradtak L-y cikkek? Kérjük azonnali beküldését.

„Zombor jövőjéről” társaival világot lát.

N-nak Kaposvárott: Várjunk egy kissé; ha a patiens nem javul, újra hozzá fogjunk az operáláshoz.

K-nak, G-be: Megkaptuk.

J-nak: Halom vers helyett kérünk jó vidéki leveleket, s a tisztelet példányt kézzel szívvá küldjük.

„Gyűjtünk.” Jó gondolat öntől, csak hogy ne a pegazuson hanem a réten

Felelős szerkesztő: FODOR PÁL.

Gazdasági tudósítások.

Nagy-Kanizsa, jun. 19-én. Mult szerdai hetivásárunk élénk volt, a gabna ára ép oly arányban szállt, mint emelkedett a mult héten, a gyapjúüzlet élénkül s nagy mennyiségben hozzák piacunkra, ellenben a rezepe ára épen nem javul. A nyitott kereskedések tizetei is javulnak; általán mondva, a kereskedelmi élet élénkül. Piacunkon temérdek a gyümölcs és zöldség, naponként hoznak 100 vékára valónál többet. A sertvések ára száll.

F. hó 19-iki heti vásárunk az árak következők voltak: Buza 4 ft, 4 ft 50 kr., 4 ft 80 kr. Rozs 2 ft 65-80 kr. Árpa 2 ft-2 ft 25 kr. Zab 1 ft 90 kr. Kukoricza 2 ft 70-80 kr. Hajdina 2 ft 30 kr.

Kaposvár, jun. hó 17. Bár több esőnk volt, a föld néhány nap alatt mégis annyira kiszárad, hogy szinte megreped a roppant hőség miatt, mely néhány napon át kinez bennünket. A szénagyűjtés javában foly, megázás nélkül; jó minőségű, közep termés. A tavaszi vetések csökkentek, de nem annyira, hogy okunk volna szomorkodni, egy napos eső újra jóvá tesz mindent e téren. Félni lehet, hogy a hirtelen jött nagy meleg megszorítja az őszi eleségeket, de tán megment az Isten, miután pár nap óta hűvösebbre változott az idő, egy-két órai esés után, melyet hideg szélroham

váltott fel. A szőlőtők javában virágoznak; a kadark faj különösen bőterméssel kecsegtet, ha az idő megtartja; még e napig ragya nem fordult elő. A nem rég történt fagy annyira lesanyarta a kukoricza táblákat e lapokon, hogy belőlük kevés áll helyre; csak a sorai vetés állta ki itt-ott a csapást. Több helyen szántják a kukoricza földeket, s vetik takarmánnyal. Részint a fagy, részint az ország több vidékéről érkező szárazság és terméketlenségről szóló hírek a gabna forgalomnak nagy lendületet adtak. Legközelebbi hetivásárainkon ezokatlan élénkség uralkodott; s a behozott sok termék pár óra alatt elkelte a tartott áron sok eladó, azt sem tudja, mire tartsa termékét a hirtelen változás miatt. A szép buza kelt 5 ft 5-10 kron. a roza 2 frt 80 kr. zab 1 frt 60-70 kron. kukoricza: 2 frt 70-80 kron. Az ár naponként emelkedik, bár semmi jelentékenyebb külföldi vásárlásról nem hallunk. A jövő termékre is kötetnek már alkuk; hallottuk 5 frt 5-50 kron venni búzát mely még az Isten kezében van. Sőt minden száz mérőre 2 db. cs. aranyt is; ez utóbbiról azonban nem kezeskedhetünk. Somogyban nagyobb birtokosainknál még tetemes gabnamennyiség hever, s várja a vevőt; boldog, kit szorencsés csillagzata megmenthetett a korai eladástól; ki eladott, az bánkodik; s legfeljebb az az öntudata maradt meg: kellett tennie! A tavaszi rezepek még mindig szépek.

A gyapju ára is ugyancsak emelkedik; olyan minőségű, mely ezelőtt egy hóval 100 frtjával fizetett mázsája, jelenleg 180 frton kérérik.

Szigetvár, Jun. 15. Utolsó tudósításom óta leginkább a gabnaárban tülemelkedés az, mit leginkább érdemesnek tartok megemlíteni. Leginkább a buza kukoricza és zab emelkedtek; s a szép buza kilája majd 4 frtot két hét alatt. A fagy után melegnek járnak; az őszi rezepek, melyek reménnyel biztattak a fereg által tönkre tétetik; felszántják répa a takarmány alá. Széna nem lesz oly bőven, mint hittük, s a ki előre akar szónát, nem kap. Már is rottogunk a tél-től. A gyapju és rezepezt is nagyon kezdik keresni.

Veszprém, jun. 16. A somogyi vasut elkészülte óta tán most legnagyobb lendület gabnapiacunkon; sok eleséget hoznak, kivált mezőföldről, s tüstént vevőkre talál. A kereskedők majd verekednek a kocsi mellett; látni néhány idegen arcot is ihetőleg bevásárlás végett. A szép aczélos búzát 5 frt 50 kron is vették; kukoricza, zab szinte keresett. A jövő termésből is vettek már.

Nagy-Kanizsai eleség-piaczi árak:
junius 19-én 1863.

	Nagy-Kanizsa			Nagy-Kanizsa	
	ft.	kr.		ft.	kr.
Királyliszt málsa	17	50	Burgonya	mérő	—
Zsemlyelisz	10	—	Répa	..	—
Kenyérlisz	6	—	Alina	..	—
Kukoriczalisz	6	—	Dió	..	—
Marhabús font	—	18	Szálva	..	—
Borjúhús	—	20	Köles	..	8
Diszóhús	—	20	Táj	..	8
Diszózsír	—	30	Lud hizott darab	..	8
Trósvaj	—	48	Lud sovány	..	1
Ludzsír	1	—	Kácsa	..	80
Szalonna	—	34	Pulyka	..	—
Háj	—	30	Tyuk	..	60
Dara-kása	—	18	Csirke	..	35
Aszalt szálva	—	13	6 Tojás	..	10
Só	—	12	Borezet	..	0
Vaj	—	—	Gyümölcsacet	..	0
Hal	—	25	Sör	..	10
Sajt közönséges	—	38	Pálínka szálva	..	44
			Pálínka törköly	..	20

Üzlet eladása.

Nagy-Kanizsán, a korona vendéglő átellenében levő volt Weiss Mór-féle nürnbergi áru, edény és fűszerkereskedés apró részletekben, vagy jó feltételek alatt egészben is végképen eladatik.

Lakás kiadása.

Egy 1-ső emeleti 3 szoba, konyha és fakamrából álló lakás holnap számra kiadatik, Bővebb értesítést ad e lapok kiadóhivatala.

Hirdetés.

Méltóságos Czindery László tanácsos ur örökősei somogy megyei színhályfai gazdaságukban ötvennégy darab tehén, 12 db 4 éves, 11 db 3 éves 6 db 2 éves, 8 db 1 éves üszű, és 9 db bika gulabeli tenyész marha szabad kézből akár egészben akár darabonként eladó. — Bővebb felvilágosítás levél által is eszközölhető Szigetvárott az urodalmi felügyelőnél.

(3-3)

Dúchon József felügyelő.

Wajdits József kiadó, lap- és nyomdatulajdonos Nagy-Kanizsán.

Hirdetés.

N.-Kanizsán, a főutcában levő 17. számú ház a bábsültő üzlettel együtt bérbeadandó, vagy eladó. — Bővebb értesítést ad

Vidákovich Ferencz
kanizsai bábsültő.

(3-3)

Halál és vész minden férgeknek!

Bizonyos halál. Csalhatatlan irtószert

patkányok, egerek, poloskák és svábbogarak kiirtására,

mely szert alulirt bátorodik a t. cz. közönség figyelmébe ajánlani. Alulirt az általa feltalált irtószereinek sikere felől képes, úgy magánosok, mint államhatóságok által kiadott bizonyítványokkal magát igazolni, minél fogva számos megrendeléseket remél.

Ezen szer 10 évig is eláll és mégis sikeresen használható.

Kapható Nagy-Kanizsán egyedül csak Fesselhofer Józsefnél. Ára egy bádogszelencének, mely Riess Guttmann névpecséttel van eliatva, magyar és német használati utasítással együtt 1 frt 10 kr. o. ó.

30 [24-19] RIESS GUTTMANN, vegyész és szabadalom-tulajdonos.